ARTSAGUS
SARDARABAD

BUENOS AIRES
AÑO XIV
Nº 512
Miércoles
23 de
Noviembre
de
1988

FIEL EXPRESION DEL PENSAR DEMOCRATA LIBERAL DE LAS COLECTIVIDADES ARMENIAS DE SUDAMERICA
PRIMER PERIODICO ARMENIO DE SUDAMERICA IMPRESO EN SISTEMA OFFSET

Existen problemas negativos entre nacionalidades

Moscú, AP. **"Los sucesos de Alma Ata, ocurridos en diciembre de 1986, la actual situación en torno a Nogorny Gharabagh, en Armenia y Azerbaijan, los eventos trágicos de Sumgait, así como los procesos complicados que tienen lugar en las Repúblicas Soviéticas Bálticas y en algunas otras regiones, han puesto en evidencia que los años de estancamiento se han proyectado también a la esfera de las relaciones étnicas".**

Así lo manifiesta **Pravda** al referirse a la realización de una Mesa Redonda integrada por miembros del Comité Central del Partido y por diputados del Sóviet Supremo de la URSS sobre las relaciones étnicas.

Según dicho comentario, la democratización, la información pública y el pluralismo de opiniones, han puesto al desnudo los problemas negativos de las relaciones entre las nacionalidades que integran la Unión Soviética, problemas que durante muchos años se pretendía ignorar o suprimir. Asimismo, los nuevos procesos han creado las condiciones para acabar con estos males, según la opinión de V. Mijailov, Jefe de Nacionalidades del Partido Comunista.

Por su parte, Rafik Nishanov, Primer Secretario del Partido en Uzbekistan, recordó que unos 55 millones de ciudadanos soviéticos viven fuera de su territorio étnico, manifestando que cree sería útil crear distritos y sóviets rurales étnicos dentro de las Repúblicas y regiones existentes.

Asimismo, Mijailov agregó que antes de la guerra existían más de 300 distritos étnicos y unos tres mil sóviets rurales para minorías étnicas dentro de las Federaciones rusa y ucrania.

Se acentúa la ayuda sanitaria a Artsaj

El Ministerio de la Salud de Armenia acaba de crear un centro adjunto destinado a coordinar la ayuda que Armenia habrá de prestar a la población de Artsaj.

En los últimos meses se han instalado en Stepanakert y otras ciudades, especialistas de clínicas o institutos de la misión será la de brindar asistencia médica a los pobladores a la vez que celebrar conferencias con sus pares de esa región, a los efectos de evaluar las necesidades sanitarias.

En Armenia se practican desde hace tiempo las **"Semanas de la Salud"**, durante las cuales equipos especializados de Erevan viajan a otras ciudades y pueblos para brindar su asistencia a la población. Pero, ahora, se ha incluído con particular énfasis a la región autónoma de Artsaj, a la cual se está prestando especial dedicación.

UGAB en el mundo

Cien millones de dólares para preservar la armenidad

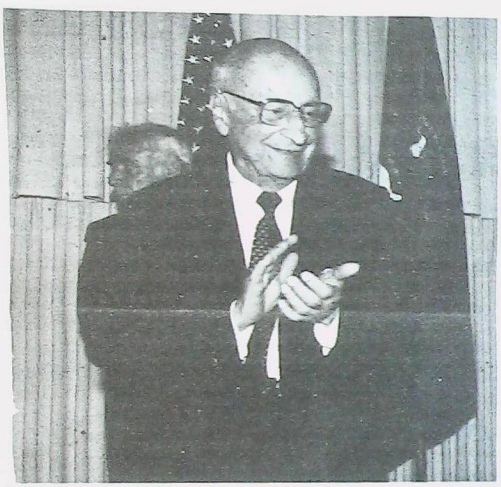

Entre el 10 y el 13 de noviembre en curso, la UGAB con sede en Toronto organizo una serie de actos relacionados con su 75" Asamblea Central, los cuales coincidieron con la celebracion de los 35 años de presidencia del señor Alex Manoogian.

Gratitud hacia los Benefactores.

El jueves 10, por la noche, se ofreció una Cena de Gala en honor de los benefactores de la filial Toronto y allí, Alex Manoogian, designado huésped de honor, resaltó la generosidad de los benefactores a los cuales agradeció efusivamente el haber cooperado hasta con sacrificio a la realización del estupendo complejo de la UGAB de Toronto.

Entusiasmo juvenil.

El viernes 11, por la noche, tuvo lugar un alegre festejo juvenil, juntamente con el cual se abrió una importante exposición de arte que se prolongó durante todo el fin de semana.

La Asamblea General de UGAB.

El sábado 12 de noviembre fue el dia fijado para la realización de la Asamblea motivo de la convocatoria y, en la misma, el Presidente Vitalicio, señor Alex Manoogian, puso de manifiesto que UGAB destinó 12 millones de dólares en el año 87, totalizando 100 millones en la última década para tareas y acciones destinadas a la conservación de la armenidad.

Cabe destacar que solamente al Instituto Educativo Melkonian, de Chipre, UGAB destinó tres millones y medio de dólares.

Asimismo, en esta oportunidad, el señor Manoogian entregó el diploma de miembro honorario de la UGAB al Presidente de la filial San Pablo, señor Zaven der Haroutinian.

Asimismo, en este acto, el señor Alex Manoogian subrayó los dos temas actualmente más importantes para la armenidad:

1) La unión de la Iglesia.

Manifestó que gracias a la derogacion de antiguas condiciones existentes, ahora era posible considerar como un propósito realizable el tema de la union de la Iglesia.

Refiriéndose al tema mencionó la atribucion al Catholicos de Cilicia de la funcion de coadjutor del jefe religioso de la Santa Sede de Echmiadzin, de donde extenderia su actividad hacia toda la armenidad.

2) El problema de Gharabagh.

Resumiendo su extenso y meduloso comentario sobre el tema de Gharabagh, citamos su frase de que "Si Gharabagh no fue anexada a Armenia, Armenia fue anexada a Gharabagh" Y completando este pensamiento, manifestó: "Si Gharabagh no se unió a Armenia, todo el pueblo Armenio se unió a Gharabagh, y por Gharabagh se unieron los armenios entre si".

El domingo 13, los participantes de la Asamblea asistieron a la Misa oficiada en la Iglesia de la Santisima Trinidad, recientemente inaugurada.

Por la tarde el señor y la señora Manoogian, juntamente con la señora Louise Simone, fueron agasajados con un "tea-party" brindado por el Consejo de la Iglesia.

Antes de abandonar Toronto, el señor Manoogian realizó la apertura de la Asociación Cultural Nor Serunt y de Homenmen, efectuando en esta ocasión una donación de 10.000 dólares.

San Pablo / Brasil

Escola da UGAB na Semana da Criança

A Escola Paren e Regina Bazarian da UGAB promoveu a "Semana da Criança", de 11 a 14 de outubro passado, realizando várias atividades didáticas, brincadeiras e outros eventos.

No dia 12 de outubro foi realizado um churrasco de confraternização, em clima muito festivo, com a presença de alunos, pais, do presidente da UGAB, Zaven Der Haroutiounian e da diretora, Profa. Nelly Nalbandian.

Foi uma semana muito dinâmica, que agradou as crianças e mereceu elogios dos pais.

Termina a 13ª Copa Armênia

No dia 22 de outubro passado, foi encerrada a 13ª Copa Armênia da UGAB, evento que durante quase dois meses empolgou e fez vibrar os jovens de nossa coletividade, atingindo plenamente seu objetivo de incentivar o espírito de armenidade entre a juventude armênia.

A Copa, organizada e promovida pela UGAB, teve como resultado final a seguinte classificação:

1º lugar: SAMA - CLUBE ARMENIO, que recebeu o Troféu Copa Armênia e a honra de ser guardiã de Troféu Geral até a Copa seguinte.
2º lugar: UGAB - agraciada com o Troféu Louise Simon
3º lugar: EXTERNATO JOSE BONIFACIO
4º lugar: S. B. C. Marachá
5º lugar: H.M.M. (União Desportiva Armênia)
6º lugar: Mocidade Luz
7º lugar: JEA

A UGAB mereceu também o troféu Amizade, neste ano denominado "Jorge Kumruyan", doado pelo Clube Armênio e o Troféu Disciplina, neste ano denominado "Mariliza Distchekenian Chuchanian" e doado pela S.B.C. Marachá, ficou para o Externato José Bonifácio.

A Solenidade

As festividades marcando o encerramento da 13ª Copa Armênia, realizada no Ginásio de Esportes Hagop Mavian da UGAB, teve início com a apresentação de un espetáculo de ginástica ritmica e de uma demonstração de judô, pelos alunos da Escola Paren e Regina Bazarian.

Posteriormente, o jogador do Corinthians, Marcelo Kiremitdjian foi homenageado pela diretoria da UGAB, recebendo um cartão de prata e uma camisa do time de futebol, categoria principal. Na ocasião, fizeram uso da palavra o presidente em exercício da UGAB, Eduardo Mekbekian; o secretário Gabriel Nalbandian e o diretor de esportes José Deguirmendjian. Marcelo recebeu também uma camisa do Clube Armênio; um livro, oferecido pela Mocidade Luz e o carinho dos muitos fãs conquistados com a brilhante carreira que vem desenvolvendo como jogador profissional.

Os momentos mais emocionantes foram vividos pelos atletas na entrega dos troféus, onde, além de muitos torcedores, estavam presentes os Padres Yesnig Guzelian e Boghos Baronian, da Igreja Apostólica Armênia São Jorge; as beneméritas da UGAB, Regina Bazarian e Eranuhy Mavian; o presidente en exercício da UGAB, Eduardo Mekbekian; membros da diretoria e demais departamentos da UGAB e representantes das entidades que participam do evento. Na ocasião fizeram uso da palavra o presidente do Depto. de Jovens Armenig da UGAB, Vartan Moumdjian; o presidente em exercício, Eduardo Mekbekian e o Padre Yesnig Guzelian.

Ginásio de Esportes Hagop Mavian da UGAB Inaugura Sauna

Após a homenagem aos atletas da UGAB, um evento de grande repercussão teve lugar. Foi inaugurada oficialmente a SAUNA do Ginásio de Esportes Hagop Mavian da UGAB, que é parte integrante do Complexo Educacional, Social, Cultural e Esportivo Alex Manoogian.

A sauna foi construída com fundos doados pelos irmãos Sarkis e Gregório Parseghian e, na solenidade de inauguração, Benjamin Distchekenian, 1º tesoureiro da UGAB, falando em nome da diretoria, agradeceu aos doadores e informou que a sauna já entreva em funcionamento a partir do dia 07 de novembro, vindo servir de lazer aos sócios da UGAB.

O Bispo Datev Karibian - Prelado Titular da Diocese Apostólica Armênia do Brasil e o Padre Boghos Baronian, da Igreja Apostólica Armênia São Jorge, celebraram a benção, finalizando a inauguração solene das instalações da sauna.

Homenagem ao Poeta Bedros Turian

Os alunos do Externato José Bonifácio (Escola Turian da Comunidade Armênia) participaram de uma noite cultural promovida pela Igreja Apostólica Armênia São Jorge, em 27 de outubro passado.

Els homenagearam ao poeta Bedros Turian, num espetáculo que teve poesias, danças e encenação, encantando ao grande público Centro Armênio.

O evento teve a presença de representantes das entidades armênias de nossa coletividade, pais de alunos, membros do Corpo Docente e do Padre Yesnig Guzelian que é o diretor nessa tradicional escola armênia de São Paulo, e do presidente do Conselho Representativo Central Archavil Donelian.

LA MARCA ARGENTINA PARA EL MUNDO, EN EL MUNDO DEL PANTALON

(Արժանթինեան դրոշմը համայն Աշխարհի համար՝ տարբաւնեղու Աշխարհին մէջ).

*PANTALON
*REMERA
*CAMISA
*MINIFALDA
*CAMPERA

*PIGMENTADOS
*JEANS
*SIMIL FINO

*BASIC
*CLASICO
*PINZADO

TE. 961-1645
TUCUMAN 2590 BS. AS.
RAPPERS

JOTOR SA
INVERSORA - FINANCIERA
La Empresa Líder del Mercado Inmobiliario
CENTRAL: Av. Callao 836
BELGRANO: Av. Cabildo 300
CABALLITO: Av. Rivadavia 4309
VICENTE LOPEZ: Av. Maipú 1601
T.E. 41-8671/6093/5312
T.E. 771-4695 - 773-2748
T.E. 981-4536/3288
T.E. 795-0934

UGAB Presta Homenagem aos Jovens que Participaram da 14ª Copa Armênia

No dia 06 de novembro, quando a UGAB realizou na sede social uma de suas tradicionais churrascadas, todos os atletas que participaram da 149 Copa Armênia, encerrada no dia 23 de outubro, defendendo a "camisa da UGAB", foram homenageados pela entidade.

No momento da homenagem, o secretário, Gabriel Nalbandian e o presidente do Depto. de Jovens Armenig, Vartan Moumdjian, falaram sobre a importância desse grande evento esportivo, realizado anualmente pela UGAB e agradeceram o empenho de todos os jogadores, que conseguiram deixar a entidade como segunda colocada. Gabriel Nalbandian, foi também porta-voz de um voto de louvor dirigido a Vartan Moumdjian e ao diretor de esportes da UGAB, José Deguirmendjian, que muito colaboraram para a organização da Copa Armênia nesta 14ª edição, procurando garantir que os objetivos de estimular a amizade e a armenidade entre os jovens de nossa coletividade fosse conquistado.

O churrasco teve a presença de um grande número de convidados e também de representantes de todas as entidades que participaram da Copa Armênia.

Falecimento

Sofia Basil (Der Parseghian)

No dia 30 de outubro, faleceu em São Paulo a Sra. Sofia Basil (Der Parseghian), aos 82 anos de idade, pessoa querida e estimada pelos membros de nossa coletividade, que muito dedicou-se ao fortalecimento da armenidade. Ela, juntamente com seu esposo, Sr. Iknadios Basil (Der Parseghian), já falecido, formou um dos casais beneméritos da Igreja Apostólica Armênia São Jorge.

A Sra. Sofia Basil (Der Parseghian) deixa os filhos Noemia, casada com Eduardo Mekbekian; Matheus, casado com Sonia e Vanuhy, deixa também netos e uma bisneta, além de um grande número de amigos que lamentam seu desaparecimento.

Atualmente, Eduardo Mekbekian é presidente em exercício da UGAB.

UGAB promove Noite Cultural

A UGAB, a exemplo de outras entidades armênias, festejou a "Semana da Cultura", realizando uma noite cultural, em 26 de outubro passado.

O espetáculo atraiu ao Ginásio de Esportes Hagop Mavian da UGAB um grande público, que teve oportunidade também de apreciar uma exposição de fotografias da Armênia, preparada pelos integrantes dos Grupos "Jovens a Armênia I e II".

Os alunos da Escola Paren e Regina Bazarian foram os primeiros a se apresentar. Eles cantaram, declamaram e dançaram músicas típicas armênias, merecendo aplausos do público.

Em seguida, muito riso e animação tomou conta da platéia durante a apresentação de uma peça teatral sobre os Costumes e as Tradições do povo armênio, escrita e dirigida pelos integrantes do Depto. de Jovens Armenig da UGAB. Os jovens que participaram como atores foram: Gabriel Nalbandian, Mônica Nalbandian, Rita Missirlian, Ana Maria Apovian, Rosany Gdikian, Vartan Moumdjian, Cynthia Koumerian e Claudia Nersessian.

A noite patrocinada pelo Fundo Cultural Paren e Regina Bazarian da UGAB agradou a todos, merecendo muitos elogios. Dentre os presentes destacavam-se: o presidente da UGAB em exercício, Eduardo Mekbekian; os Padres Yesnig Guzelian e Boghos Baronian, ambos da Igreja Apostólica Armênia São Jorge e a benemérita Regina Bazarian.

Jubileu de Outro da Sociedade das Senhoras Evangélicas

Para festejar o cinquentenário de fundação, a Sociedade das Senhoras Evangélicas Armênias de São Paulo, organizou uma festa, no dia 26 de outubro passado, no Salão do Clube Armênio, reunindo aproximadamente 250 convidados.

Durante a comemoração, abrilhantada pela Orquestra Vila Lobos, sob a regência do maestro Jorge Salim, com a participação da solista Hildalea Gaidzakian, foram dirigidas duas mensagens ao público, uma pela senhora Ester Dominoni (em português) e outra pela Sra. Azniv Kuyumdjian (em armênio), alusivas a data.

Também foram homenageadas as ex-presidentes da entidade, hoje dirigida pela Sra. Any Kassardjian.

COCINA ORIENTAL
Especialidades Armenias
Sra. Valentina TE. 791-2349
-Trabajos sobre pedidos-
Asista a las **clases de comidas especiales armenias,** *que se dictan en Pampa 4992, Capital,* **todos los Jueves de Setiembre y Octubre, de 14.30 a 16.30.**
Informes: *TE. 51-1488 y 783-0955*

UNIFORMES COLEGIALES
ELMAYAN

BLAZERS
PANTALONES
JUMPERS
765-5293
Cnel. Conbos 63 BOULOGNE

Para las cuatro estaciones
y todas las edades
Lanas "Hetesia"

ESTUDIO JURIDICO
Dr. Bautista Kuyumdjian
Dr. Gabriel E. Williams
Dra. Patricia Kuyumdjian de Williams
Dr. Javier B. Kuyumdjian
TUCUMAN 1438 PISO 7°
T.E.: 40-6809 / 7112 / 49-7049

U. G. A. B.
ARMENIA 1322 - BS. AS.
773-2820 y 771-6500

MANHATTAN SAN FRANCISCO
UGAB LIGA DE JOVENES
NEW YORK CITY
"LA FIESTA INOLVIDABLE II"
DICIEMBRE 7 DE 1988, 22 HS.
(EL 8 NO HAY CLASES Y ES NO LABORABLE)
AL ESTILO LIGA
ALVAREZ THOMAS 1391; B.A.
S.R.D.A. y P.
GANATE EL 25% DE DTO. HASTA EL 28/11/88 (A 60.- CON UNA CONSUMICION) EN:
ARMENIA 1322 - Cap. Fed. ☎ 773-2820 771-6500
SANTA FE 1871 - ESMERALDA 624 - CALE - LARREA 426 -
F. LACROZE 2500 - BLANCO ENCALADA 2435 - PASTEUR 169

Muestra fotográfica y artística de Jovenes armenios
Apertura:
2 de Diciembre 21 hs.
Pliego de Condiciones en
U.G.A.B.
Organiza Dto. Cultura
Liga de Jovenes

PROMOCION 1989
Tradicional Cena de los Viernes a partir de las 20.30
con los típicos platos de la cocina armenia
Armenia 1322

Asesoria técnica en riesgos industriales y contratación de seguros generales
SEGUROS GENERALES LAMAS
ATENCION ESPECIAL A LA COLECTIVIDAD ARMENIA
Bme. Mitre 777 7° B. Capital
TE. 49-1942/1886

VIDEO Y FOTOGRAFIAS
VIDEOLOOK
JUNIN 49 - 3° "J"
TEL. 953-4135 / 258-8780
PUBLICIDAD
SOCIALES
RETRATOS

Doctor

Luis H. Vertanessian

Escribano

Nueva dirección

Florida 375, 4° Tel. 334-5726/28

Recompenso

Hasta A 10.000 por datos concretos sobre autos o camiones abandonados en la vía pública

Accidentados

Adelantamos hasta A 100.000 por su daño físico ô material Estudio Jurídico Dr. Nigolian

Erevan S.A.

Empresa gestora de recupero

Sarandí 461 2° A
941-9969

TERKA

S.A.C.I.F.I.yA.

Fábrica de tejidos

Fábrica:
Av. Dr. Arturo Illia 2740 - (1754) San Justo Bs. As.
T.E. 651-1651/0634
Administración y ventas:
Moreno 1235 (1091) Cap. T.E. 37-3829/6102

PROFESIONALES

MEDICOS

Dra. Azaduhi Libertad Telecemian de Anger
Médica - Psicoanalista
Miembro adherente de la Asociación Psicoanalística Internacional
Tratamiento de Familias, Parejas, Adolescentes y Adultos.
Billinghurst 1663 P.B. D TE. 826-9267 91-8332

ESCRIBANO

GREGORIO HAIRABEDIAN
ESCRIBANO
Av. Roque S. Peña 570 331-5761 34-1579

Derecha o izquierda: conveniencia de precisar los términos

(De "Ideas sobre la Libertad" N° 49, Diciembre 1986)

Por Hilary Arathoon

Hay muchos términos que se barajan hoy día, pero cuyo significado difiere según la interpretación que se les dé. Las palabras: democracia, libertad, liberación, son palabras que pueden tener acepciones distintas según quién sea el que las use.

Continuación

El individualismo favorece la propiedad privada de los medios de producción, porque reconoce que es la única forma en la que el individuo puede disfrutar de su libertad, en tanto que los colectivistas están a favor de que los medios de producción pasen a ser propiedad del Estado, erigiendo de tal modo a éste en dirigente absoluto de toda actividad.

Otro término para el individualismo es el de "libre empresa" o "capitalismo", término este último acuñado por Marx quien pretendía identificar a la libre empresa con los ricos que vivían de sus rentas, "idle rich" (ricos ociosos), en contraposición al proletariado que vivía del jornal que devengaba a cambio de su trabajo manual. Marx buscaba polarizar a las clases sociales, siguiendo el principio de "divide y reinarás". Por eso hizo un llamado a los trabajadores del mundo entero a unirse en contra del capitalismo. También recomendaba que los medios de producción pasaran a ser propiedad del Estado, quien sería el responsable de velar por el bienestar de la población. Federico Bastiat, contemporáneo de Marx, quien comprendía lo equivocado de dicha doctrina, decía: "El Estado es la ficción según la cual, cada uno trata de vivir a expensas de los demás".

Sea como fuere, los escritos de Marx fueron los que más contribuyeron a la generalización de las ideas socialistas y comunistas en contraposición al capitalismo o sea al principio de la libre empresa.

Doscientos años de capitalismo han demostrado fuera de lugar a toda duda de que dicho sistema es el que más ha contribuido al bienestar general. No hay ningún lugar del planeta, por recóndito que sea, que no se haya beneficiado, ni cuyo género de vida no haya mejorado, gracias a las innovaciones introducidas por el capitalismo, tanto en la producción de víveres y bienes como en el ramo de la salubridad pública, como en el mejoramiento de las líneas de transporte y de las vías de comunicación, etc. Muchos de los enemigos más acérrimos del capitalismo, así como muchos de sus partidarios, no existirían hoy día si no fuera por dichas mejoras. Aun los países bajo regímenes socialistas se han beneficiado gracias a los aportes del capitalismo. En cambio sesenta y nueve años de comunismo en Rusia y cuarenta y un años de socialismo en los países satélites han sido insuficientes para producir ningún adelanto substancial en el bienestar de sus habitantes.

Si hubiera habido algún adelanto espectacular, el socialismo hubiera triunfado sin necesidad de que sus partidarios acudieran a fomentar la revolución para inplantar sus doctrinas. Pero el socialismo no ha podido aportar un sólo ejemplo de un país en el que su implantación haya contribuido al mejoramiento económico. Por el contrario, en todas partes donde prevalece, la situación económica se ha deteriorado y es que, como demostrara irrefutablemente el célebre economista austríaco, Ludwig Von Mises, el socialismo en su aspecto más puro es una imposibilidad, ya que al carecer del funcionamiento del mercado libre, carece del único sistema viable para la fijación de precios, teniendo éstos que ser fijados arbitrariamente por comités nombrados al efecto, pero sin que puedan arribar jamás al precio de una mercadería, ya que les es imposible saber a ciencia cierta cuál es el precio en que tanto el vendedor como el comprador habrían convenido en caso de que ambos hubiesen gozado de libertad para contratar. En el instante que ocurra la menor presión o intervención estatal, el precio se desvirtúa, dejando de reflejar la realidad. Por eso es una ficción el que el socialismo pueda funcionar como sistema económico, porque al carecer de mercado libre, carece de lo único que lo podría ayudar a conocer el precio de sus productos.

Hay quienes pretenden clasificar al Fascismo y al Nazismo como doctrinas de derecha, lo cual es un error, ya que ambas son variantes de la doctrina socialista, es decir de la "economía dirigida". El socialismo hizo su aparición inicial en Prusia en tiempos de Bismarck. Tanto el Fascismo como el Nazismo son variantes de dicha doctrina que sufrieron modificaciones al adaptarse a las corrientes nacionalistas de uno u otro país. Mussolini, fundador del Fascismo, militó previamente en el partido comunista, cuya organización le sirvió de modelo para la formación de su propio partido.

El nacional-socialismo surgió más que todo como consecuencia de las severas condiciones impuestas por los Aliados al pueblo alemán, tras la primera guerra mundial. Aunque su origen fue más que todo nacionalista, también participó de muchas de las características del socialismo, de donde deriva su nombre: "nacional-socialismo". Dicho partido guardó relaciones estrechas con el socialismo soviético al grado de haber ambos países colaborado en la invasión de Polonia. Fue la rivalidad por el poder y por la supremacía mundial que ambos pretendían, lo que más tarde los dividió, tornándolos en enemigos en vez de aliados.

Se hace necesario precisar los términos de derecha o izquierda, de acuerdo a los argumentos que utiliza cualquier persona para proponer algún sistema o forma de vida. Lo importante es el contenido de la idea, no el nombre o etiqueta que se le quiera poner.•

Armenia al día

Desaparecerá el Lago Sevan?

Algunos pesimistas pronosticaban la desaparición del Lago Sevan. Sin embargo, parece que no será así.

Por primera vez, en los últimos decenios, el nivel de las aguas del Lago comenzó a subir, habiendo logrado durante el presente año 75 centímetros de mayor altura.

Como se sabe, el nivel de las aguas del Lago Sevan, comenzó a descender con motivo de la serie de centrales eléctricas Sevan-Razdan cuya construcción se inició en los años 50, y su agua comenzó a calentarse por el sol hasta casi el mismo fondo, con lo que desapareció la capa de agua fría, rica en oxigeno. Durante los inviernos el lago comenzó a cubrirse de hielo, y disminuyeron sus riquezas pesqueras.

Para elevar el nivel del Lago y mejorar su régimen ecológico, los especialistas elaboraron un programa que comprende el traslado al Sevan del agua de ríos y embalses, así como obras para la protección de los peces, el retiro de aguas residuales juntamente con la instalación de purificadores, señalándose que el funcionamiento de la recientemente instalada estación de bombeo de Ranchpar, permitirá disminuir las pérdidas de agua del Sevan en 40 millones de metros cúbicos, anualmente.

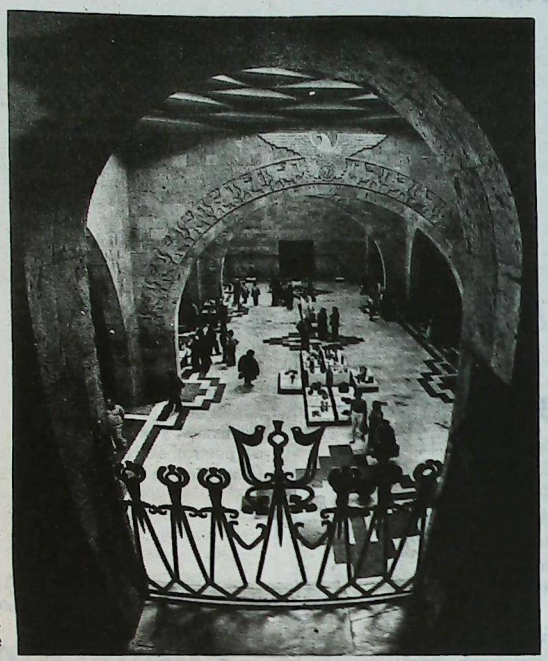

Museo Etnográfico Sardarabad.

A los 79 años, falleció Eguiazarian

El destacado compositor armenio Grigori Eguiazarian, acaba de fallecer a la edad de 79 años.

Muy importante fue su aporte al desarrollo del teatro musical armenio y de la música sinfónica, así como al arte del ballet nacional.

Como se sabe, a él pertenece la partitura del poema sinfónico "Armenia", y las de la sinfonía "Razdan", de los ballets "Sevan", "El Lago de los Sueños", "Ara maravilloso" y "Shamira", así como de varios conciertos para violín y suites para orquesta.

Presidente durante años de la Unión de Compositores Armenios, Eguiazarian fue rector del Conservatorio Erevanés y, por su creatividad artística, fue reconocido con numerosos condecoraciones gubernamentales así como con el Premio Estatal de la República de Armenia.

Medalla polaca para Zaven Atsagortian

La Universidad Nicolás Copérnico, de Polonia, acaba de otorgar su medalla laudatoria al doctor en ciencias técnicas Zaven Atsagortian, de Erevan, por sus investigaciones en vulcanología, especialmente enfocada hacia el establecimiento de la edad de las rocas de origen volcánico.

Al recibir este galardón, Atsagortian pronunció un discurso que despertó particular interés entre los participantes en el Congreso Internacional sobre los problemas de las rocas, que tuvo lugar en la ciudad polaca de Torun, donde precisamente nació Copérnico.

Moscú estudia la lengua armenia

Acaban de abrirse en Moscú cursos de estudio acelerado de lengua armenia, los que se dictan en el Centro Cultural que la representación permanente de la República Armenia posee en Moscú.

Estos cursos están abiertos a personas de cualquier edad y nacionalidad. El interés de rqsos, georgianob y de otras nacionalidades por aprender el idioma armenio, estriba en su deseo de conocer en sus fuentes la historia y la literatura armenias.

Ya se han inscripto en estos cursos más de 800 moscovitas.

Documental sobre Vazkén I°

Por encargo del Comité Estatal para Radio y Televisión de la URSS, los estudios cinematográficos "ArmenFilm" comenzaron a filmar un documental sobre la vida de S.S. Vazken I°, Catholicós de todos los Armenios.

La película contendrá aspectos desconocidos de la vida y actividad de Vazken Palchian en su condición de pedagogo, crítico literario y sacerdote, a quien en 1955 se le confirió la dignidad que actualmente ostenta.

Particularmente, son muy interesantes las imágenes que reproducen la ceremonia de entronización y participación del Catholicós en varios congresos y encuentros pacificadores.

Como es de suponer, la mayor parte del documental se rodará en Echmiadzin.

Cantos armenios en las calles de Estonia

En una calle medieval del viejo Tallin, en Estonia, se escucha por las noches el canto y la música de antiguas melodías armenias. Ellas provienen de una casa junto al muro de una fortaleza, que tiene 700 años y recuerda el asedio de los caballeros de la orden teutónica. Allí se reúnen armenios que viven en la ciudad.

Los primeros armenios llegaron a Estonia a principios del siglo pasado y paulatinamente fueron acostumbrándose a ls tradiciones locales, aunque nunca olvidaron sus tradiciones ni sus costumbres sino que, de generación en generación las fueron legando a sus hijos, al tiempo que les enseñaban a leer y escribir en armenio.

De abuela a nieta pasaban los trajes tradicionales, gorros altos caucasianos de piel, capotes de fieltro, puñales, cinturones de mujer bordados en plata, así como las recetas de los tradicionales platos armenios.

A estos armenios se sumaron otros que llegaron a Estonia buscando trabajo hasta lograr la formación de una importante comunidad que confraterniza con el pueblo estonio. El símbolo de esa amistad entre los pueblos está plasmado en el monumento de Ashot Djivanyan, levantado en la ciudad de Tartu, dedicado a esa temática.

PROFESIONALES

ABOGADOS

Dr. Juan Carlos Merdinian
Abogado
Rondeau 578 TE. 051-45215
CORDOBA

CONTABILIDAD IMPOSITIVA

Dr. Ricardo Delanian
Estudio Contable Impositivo
Contador Público U.N.C.
Entre Ríos 263 1° 4
T.E. 3-1141 CORDOBA

Electrónica DE LA PAZ
de Esteban Minassian
Service
especializado en:
TV Color y Video - Todas las Marcas
Ciudad de la Paz 1782 - TE. 783-1109/785-6646

SINTONICE
AUDICION CULTURAL
TEKEYAN
La cultura y el quehacer de la armenidad
Domingos de 10.5 a 11 horas.
CX. 10 Radio Continente (Uruguay)

Clausura escolar en el Instituto San Gregorio

El domingo 27 del actual, el Instituto Educativo San Gregorio El Iluminador del Complejo Educacional Arslanian, realizará el acto de clausura del Curso Escolar y Promoción de Egresados 1988 del Colegio Secundario Kevork Tchinossian, la escuela primaria "Diarbekirian" y Jardín de Infantes "Gilda Esaian".

El acto tendrá lugar, a las 9.30 horas, en el Auditorio "Nuestra Señora de la Misericordia", Virrey Loreto 2348, Capital.

U.G.A.B.

EXPOSICION DE LAMINAS

Tema: LAS IGLESIAS MEDIEVALES DE ARMENIA

Expresamente traídas por el Prof.

LAVRENTI BARSEGHIAN

Director de la Comisión Nacional de Reconstrucción de Monumentos Históricos de Armenia

Seguidamente: Conferencia sobre

"La realidad de Gharabagh, hoy"

por el Prof. LAVRENTI BARSEGHIAN

Martes 6 de diciembre de 1988 — **20.30 horas**

Armenia 1322 — **Capital**

Merceril S.A.

Larrea 237. Capital

T.E.: 48-9343

LICITACION

Restaurante y Confiterías

(totalmente instaladas)

Exposición de los Armenios

Enero y Febrero — *Mar del Plata*

Mayor información: Sr. Levón 854-1869/1914

¡INEDITO!

Armenios 89

La exposición de los armenios

En Mar del Plata - Enero y Febrero

60 STANDS EXCLUSIVOS PARA LA COLECTIVIDAD

INDUSTRIA - COMERCIO - PROFESIONALES - CULTURA

LA CAMARA ARGENTINO-ARMENIA

ADHIERE A ESTA AUTENTICA POSIBILIDAD DE EXPONER LA CAPACIDAD DEL EMPRESARIADO ARMENIO

Organiza: **La Cantera S.A.**

Pida informes a **ARMENIOS 89 TEL. 922-5844/2583/4583**

Realiza: **Expo Gral**

Ararat se jugó por Artsaj

El Equipo de fútbol armenio "Ararat", de Erevan, enfrentó días pasados al representativo de Stepanakert "Gharabagh", en un partido amistoso librado en el estadio de Razdan, a total beneficio de ayuda a la región autónoma de Artsaj.

El triunfo correspondió al Ararat por 6 goles contra 4 de sus rivales, y la gran cantidad de público asistente permitió transferir una importante suma al fondo antes mencionado.

Con idéntico propósito, el equipo "Gharabagh" se midió también con los representativos de las ciudades de Kirovakan y Charentsavan.

Cabe destacar que, en otra cuerda, varios conjuntos artísticos, así como actores y pintores armenios, tuvieron actuaciones en distintas partes de Armenia con idéntico propósito benéfico.

Cumple 25 años la Fundación Jrimian

Con motivo de celebrar el 25° aniversario de su nacimiento, la Fundación Educacional Jrimian realizará, el jueves 24, a las 21, un acto en el salón principal de la Institución (Jean Jaurés 3111-Valentín Alsina) la inauguración del Salón Principal de la Institución. Dicho salón, que lleva el nombre de Hagop Seferian, será bendecido por el Primado de la Iglesia Apostólica Armenia para la Argentina. En la misma oportunidad se presentará el aula Avedis y Arshalúis Zervantian, que formará parte de un Jardín de Infantes modelo a inaugurarse próximamente.

La historia registra que la Fundación se constituyó en el año 1963, durante un acto presidido por el último primer ministro de Armenia independiente, Simón Vratzian, invitado especialmente. La escuela Jrimian, por su parte, ya existía desde 1930 en la zona de Valentín Alsina, para atender a un sector importante de la colectividad armenia afincado allí desde el año 1920.

En el acto del jueves 24 actuará el Coro Polifónico de la Fundación, que dirige Mario majnaric, teniendo intervenciones la mezzo-soprano Susana Karamanian acompañada por la pianista Berdjuhí Tokatlian.

En la oportunidad hablarán el señor Pedro Karaguezian, el doctor Jorge Kabakian y el ingeniero Jorge Vartparonian, presidente de la Fundación.

Nacimiento

Agustín Malhassian

El lunes 14 del corriente vino al mundo Agustín Malhassian, el primogénito del matrimonio integrado por Armando Malhassian y Silvana Ekshian.

Una gran alegría llegó al hogar de esta joven pareja, felicidad que comparten dichosos sus abuelos Antranik y Shushan Ekshian, la señora Malhassian y sus tías y tíos.

Donación

El señor José Balian dona a Sardarabad A 500.

Hacia el reconocimiento del 24 de abril

Noticias llegadas de Armenia dan cuenta de que el Sóviet Supremo de esa República ha incluído en su Agenda, para el próximo período de Sesiones, el tratamiento del tema relativo al reconocimiento del 24 de abril como Día Recordatorio de las víctimas del Genocidio de 1915.

En su decisión, comunicada a los altos poderes de la URSS, el Sóviet de Armenia manifiesta interpretar la voluntad y aspiraciones de todas las capas del pueblo.

Contacto argentino con el arte austríaco

Del 29 de octubre al 16 de noviembre, las salas del Museo Nacional de Arte Decorativo mostraron a los amantes del arte todo lo hermoso y fascinante que produjo el arte de Austria durante cuatro siglos de historia.

Entre las más de 200 piezas integrantes de la Exposición se presentaron muebles, cuadros, grabados, porcelanas, piezas de orfebrería de la época de la Emperatriz María Teresa, una armadura maximiliana, una imagen de Santa Isabel de Hungría del siglo XVI, tallada en madera, y muchas joyas más del tallado, la orfebrería y la pintura.

Fue un regalo para la vista y el espíritu, complementado con una exhibición continuada de grandes películas de la cinematografía austríaca.

Una manifestación más del arte exquisito que producen gentes de todos los países, y que las colectividades residentes muestran algunas veces para que los que viven en este país conozcan y disfruten con su contemplación.

Armenia por FM. en el 90 de su dial

Desde hace un par de meses viene irradiándose en Frecuencia Modulada, por **RadioOnce**, en el 90 del dial, **La Nueva Voz de Armenia**, que prepara y conduce el conocido Nubar Lomlomdjian.

Esta audición, que va los martes y viernes de 14 a 15.30 horas, transmite música y canciones armenias, informaciones de las distintas instituciones en la Diáspora, entrevistas, reportajes y comentarios.

Es, sin duda, una transmisión de gran interés para la colectividad, digna de escucharse.

La formación del pueblo armenio

1300-1200 años antes de la era cristiana, los pueblos arios que salieron de las estepas del sur de Rusia y que se habían establecido en los Balcanes y en Grecia, debido a la presión de las tribus nórdicas, se dirigieron a las islas del Archipiélago y al Asia Menor. Como dice un famoso historiador, "todas las razas del mundo antiguo parece que se dieron cita en el Asia Menor". Entre ellos los brigios y los tracios, que luego cambiarían su nombre y se llamarían frigios.

En el siglo VIII, después de la destrucción por los cimerios del estado de los frigios de Anatolia, una rama de éstos penetró en Armenia occidental y se fusionó con los haiá. Los frigios introdujeron en el idioma de los haiá ciertos vocablos y formas de construcción indoeuropeos que luego formarán parte de la lengua armenia.

Una tribu de los frigios, los Mushki, los más fuertes y mejor organizados, se internaron por los confines del Asia Menor y, unidos a algunas razas asiáticas, destruyeron el imperio hitita. Una parte de los hititas se retiró hacia el sur, a las orillas del Eufrates Medio, donde fundaron un estado llamado Karkhemish, que mantuvo su existencia durante cinco siglos. Otro contingente se estableció en el sudoeste de Armenia, y se fusionó con los armen.

Durante las invasiones de los cimerios y los escitas, los mushki huyeron hacia las regiones montañosas del Cáucaso, pero sus restos se fusionaron con las demás razas armenias.

Otra tribu de indoeuropeos - llamada **Armen**- se trasladó progresivamente hacia Oriente y en los siglos VIII y VII se estableció al oeste de Urartú, en la región situada al sur del Tauro Armenio. Atravesando el río Eufrates, los armen penetraron en la llanura de Jarberd y paulatinamente se extendieron por las montañas del Aratzani (Eufrates oriental) y el alto Tigris (Diarbekir Sasún). Desde aquí se dispersaron hacia el norte, bajaron a la llanura de Tarón y avanzando por el valle del río Aratzaní, llegaron hasta la región del lago de Van.

En las inscripciones hititas, los armen se mencionaban por el nombre **"arman"**, en las asirias por **"arimé"**, en las urartianas por **"armé"**, y en La Ilíada, de Homero, figura **"arím"**. Los urartianos llamaban **"arminí"** al país de los armén. Ese nombre estaba constituído por la raíz "arm" y la desinencia urartiana "ini". Por la influencia del idioma persa. Arminí se transformó luego en **"Armina"**. Conservando la raíz "arm", los extranjeros denominaron al pueblo armenio "arme " a su país "Armenia".

En los siglos VIII y VII antes de Cristo, los cimerios y los escitas invadieron el Urartú a través del Cáucaso. Los cimerios se extendieron por todo el país, especialmente hacia occidente, y pasaron a Capadocia. Los escitas avanzaron al sur y se establecieron en Media y Mesopotamia (bajo el nombre de escitas **"saca"** se comprendía a todos los pueblos nómades que habitaban al norte del Cáucaso, el, Mar Negro y el Turquestán). Sin lugar a dudas, una buena parte de los cimerios y los escitas permaneció en Urartú y se fusionó con la población indígena.

Jenofonte, con sus diez mil soldados griegos atravesando el territorio de Armenia, menciona a 17 distintos pueblos de razas irania, sármate y cimero-escita que vivían en el país.

En definitiva, llegamos a la conclusión de que el origen del pueblo armenio está en la fusión de numerosas razas pertenecientes a dos grandes grupos étnicos, el indoeuropeo y el asiánico, también llamado **"armenoide"** por ciertos historiadores, pues los antropólogos consideran a los armenios los prototipos de la raza asiánica.

Como en todos los pueblos del mundo, la formación del pueblo armenio ha sido simultánea con el perfeccionamiento del estado. Después de la organización del estado armenio, de la fusión de las razas de diversos orígenes étnicos que habitaban su territorio, nace el pueblo armenio. Este proceso de fusión comienza en el siglo VI y concluye en el I antes de Cristo. En esta mezcla de razas los haiá impusieron su nombre y su idioma a los demás. El pueblo de Armenia comenzó a llamarse **"hai"** y a hablar en lengua armenia. (Haierén).

Todos los pueblos del mundo tienen su origen en la fusión de diversas razas, pero no sucede lo mismo con los idiomas empleados en el presente. Un idioma no nace de varios otros, sino que se impone a los demás, aunque enriqueciendo su vocabulario con palabras y giros de las lenguas que han de desaparecer.

Esto es lo que sucedió con la lengua armenia, el idioma impuesto por los haiá.

El idioma armenio, por su vocabulario básico, construcción sintáctica y pronunciación, pertenece a la familia de lenguas indoeuropeas y constituye una de sus ramas.

Antoine Meillet, lingüista francés, ha emitido la siguiente opinión acerca del idioma armenio:

"El sistema del alfabeto armenio es una obra de arte. Cada uno de los fonemas de la fonética armenia está señalado por un signo propio, el sistema tan perfectamente establecido dotó a la nación armenia con una expresión definitiva de fonetismo, expresión que se ha mantenido hasta el presente sin sufrir ningún cambio, puesto que fue perfecta desde el comienzo".

(De "Historia del Pueblo Armenih"tde Ashot-Artzruni (A, Siroufan)

Monumento a David Sasunski, símbolo de Erevan.

Por qué Hai y Haiastan?

En idioma armenio los armenios se llaman **HAI** y el país, **HAIASTAN**. Sobre el origen del pueblo armenio existe una hermosa historia legendaria.

Según esta leyenda, después de la construcción de la torre de Babel en la llanura de Shinar por los descendientes de Noé, el hermoso y valiente Haik, rehusando someterse al tirano Bel, se retira con su gente al país del Ararat. Bel lo persigue con sus soldados; ambas huestes se encuentran en un valle dilatado y llano, a la manera de dos torrentes embravecidos que se precipitan con estruendo; el choque llenaba de pavor y espanto todos los pechos. Pero del larguísimo arco de nuestro Haik se dispara un dardo de acerada punta triangular que traspasa la coraza de bronce de Bel por la espalda y se clava después en el suelo. Haik, habiendo muerto a Bel, reinó en el país y lo llamó Haikh.

A la muerte de Haik, los pobladores del país del Ararat se llamaron por su nombre HAI, y su país: HAIASTAN.

La epopeya de Haik no sólo presenta el origen legendario del pueblo armenio, sino que además evidencia su vocación de libertad. Sin lugar a dudas, no carece de significación simbólica el hecho de que el pueblo armenio haya ligado su historia con el culto a la libertad.

Haik lucha contra el tirano Bel en defensa de la libertd de su tribu. Y, por cierto, la historia de Armenia es la de un pueblo que lucha continuamente por su libertad, desde la hermosa leyenda de Haik en los orígenes y hasta nuestros días.

Como muchas razas, el origen del pueblo armenio se pierde en la oscuridad del tiempo. Las investigaciones históricas han esclarecido un tanto su pasado y permiten formar una opinión aproximada de su origen.

Un sueño ... que es una necesidad

Hace poco llegó a Buenos Aires una joven armenia de 21 años, desde EE.UU. de N.A., alumna de una universidad en Pennsylvania, con el objeto de realizar investigaciones para un trabajo que le encargó la universidad, sobre la inmigración armenia en la Argentina en los años '20. Todo lo que había encontrado allá sobre el tema había sido un artículo mío, publicado en 1976 en la revista "Ararat", en N. York, sobre la escuelita armenia "Aram Khachaturian" en Alta Gracia, Córdoba, porque se mencionaban los primeros inmigrantes armenios que en esos años se habían asentado en esa ciudad. La búsqueda de esta joven, ayudada por amigos de amigos, fue no solamente búsqueda del material, sino búsqueda de dónde buscar.

Antes de fallecer, en 1983, la señora Aimée Shahbaronian de Ramos Mejía, en varias oportunidades en que me mostraba sus "tesoros", o sea bulas de Su Santidad Vazken I°, libros, fotos, pinturas, artículos escritos por ella sobre la cultura armenia, y notas sobre ella en distintos medios nacionales y extranjeros, etc., me comunicó su preocupación por no saber a qué institución legar ese material.

Pienso que, como yo, hay armenios en nuestro país que tienen libros, documentos, fotos, discos, revistas, cartas (yo tengo recibidas de Saroyan y Surmelian) etc., que serían de interés histórico y, para futuros investigadores, como fuentes de consulta. No existe una organización central que junte, clasifique, y ponga a la disposición de los interesados semejante material que, especialmente en la Diáspora, contiene las pruebas de nuestra cultura, identidad, historia, realidad. Necesitamos un Centro de Información, un complejo que, aunque por ahora no requeriría mucho espacio, sería una especie de museo-biblioteca-banco de datos. Pienso que mucha gente, como yo, que tuviera material de interés para la armenidad, lo donaría o lo legaría a una institución apolítica bien organizada, que responda a las necesidades de toda la colectividad, dirigida por un grupo de profesionales representativos y responsables, una organización seria, eficiente y funcional. Allí estarían mejor guardados y aprovechados que juntando tierra en placares, o en posesión de herederos que quizás no se interesan por ellos o no puedan entender el armenio. Pienso que esos documentos estarían mejor concentrados en un Centro de Información que en distintas bibliotecas de las escuelas o de los clubes, las que ya cumplen su función específica. Además se podrían sacar fotocopias del material.

Se ha empezado a preparar material audiovisual en la Diáspora, con cassettes y videos, historias de vidas, investigaciones, reportajes, eventos etc., que podrían guardarse allí, y que serían de gran interés.

El Centro de Información de la Argentina tendría su sede en Buenos Aires, su bibliotecario/a profesional, diplomado/a como tal, con conocimiento del idioma y cultura armenia. Si no existiera un/a candidato/a, habrá que financiar su preparación. El Centro debe tener su computadora para que sirva como banco de datos, donde cada artículo que se incorpore al Centro esté registrado adecuadamente. Tendría sus estantes, archivos, su fotocopiadora, su sistema de índices por tarjetas que los usuarios podrían consultar, por autor, título, tema, sus colecciones de revistas y diarios, su archivo de recortes. Todo lo cual forma parte del trabajo corriente de un/a bibliotecario/a y/o de su asistente. Es un trabajo apasionante, que debería ser bien remunerado.

De existir centros similares en los EE.UU., en Francia, en San Lázaro..., deberían estar interconectados por el sistema de computadoras, para poder hacer consultas y complementarse. Quizá para un proyecto de esa importancia, se pueda interesar a la Fundación Gulbenkian.

Pienso que nuestra colectividad puede iniciar el proyecto aquí, con nuestros medios. Lo importante es organizarlo sobre bases bien claras y correctas, para asegurar su funcionamiento correcto y eficiente. Quizás una primera comisión de formación podría contar con representantes de varias organizaciones, como la que organiza los actos del 24 de abril y las manifestaciones por Gharabagh, pero que en este caso los objetivos son culturales y educativos.

De entrada, el Centro cumplirá la función de salvar de la destrucción mucho material en manos de particulares que, por no estar al tanto del idioma y de las cuestiones armenias, no le dan la importancia que tiene, o no saben qué hacer con ello, y ayudaría a los docentes y a los alumnos de las escuelas armenias a realizar investigaciones, a enseñar y a aprender con más facilidad e interés.

Qué piensan los lectores?

Alicia T. de Ezegelyan

No moriré

No moriré sin dejar recuerdo,
no golpearé la puerta del extraño,
pues un fuego sagrado
hace mil años me abrasa.

Hay mil tumbas en mi alma;
muertos y mártires mil
que a mil voces llaman,
mi ardiente sangre inflaman.

¡Levántate! me dicen,
¡levántate! cumple tu sagrada venganza,
aún corren sin hallar eco
los ríos vivos de sangre nuestra.

¡Levántate! cumple tu sagrada venganza,
no nos dejes sin sepultura...
Y esas voces desgarradoras
me acosan a toda hora.

Y pido a Dios fuerza,
pido voluntad, pido espada
de ése Dios que tan tarde,
tan poco al armenio escucha...

Mas nuevamente las voces claman
¡Hijo! ¡hijo! me llaman,
no pidas ya nada a nadie
ni al vecino ni al pasante.

Como huésped llegó el vecino
y aún en nuestra casa permanece,
mucho habló el pasante
a nuestro dolor indiferente siempre.

Dóciles a Dios oramos.
Dios no nos fue de ayuda...
En tí mismo hallarás tu fuerza,
y ése es tu único camino.

David Hovhannes. Trad. Ar[illegible]

Confitería "Armenia"
PRODUCTOS ORIENTALES
T.E.: 71-4571 Scalabrini Ortiz (ex Cánning) 1317

Koulaksizian Hnos. S.A.
FABRICACION DE TEJIDOS
LIMA 3560 - (1678) CASEROS
TE. 750-5883/3501/4632

WILTON PALACE HOTEL
Av. Callao 1162 Buenos Aires
Tel. 41-9483 Argentina

Empiece bien su noche del sábado
Sintonice todos los sábados de 21,30 a 22 la audición radial "En confraternidad Argentino Armenia", trasmitida por LR3 Radio Belgrano, en el 950 de su dial. Voz y Cultura de un pueblo Milenario para una Argentina Joven.
Participe, auspiciando este programa y solicitando representante al 38-1257, LATINARMEN PUBLICIDAD Depto. Radio.

Lutufyan Hnos. S.A.
Fábrica de pañuelos y toallas
Estamperías
y tintorerías de hilados
Larrea 738 Cap. Fed.
Francia 275 San Martín (Pcia. de Bs. As.)

ՄԵՐ ՀԵՐՈՍՆԵՐԸ

ԶԷՅԹՈՒՆԻ ՄԵԾ ԱՊՍՏԱՄԲՈՒԹԻՒՆԸ

ՖՈՆՈՒԶԻ ՎԱՆԱՀԱՅՐԸ ԲԱՐԹՈՂԻՄԷՈՍ ՎԱՐԴԱՊԵՏԸ

Հ. Բարթողիմէոս Ծ. Վրդ. Թագաճեան եղած է երբեմնի Փառահեղ Ֆոնուզի վանքին: Տիպար ու մաքուր հոգեւորականի ամէն բարեմասնութիւններով եւ առաքելութիւններով օժտուած ան եղած է նաեւ հայրենիքի ազատագրութեան սրբազան գործին նուիրուած անձնուէր մարտիկ մը, միշտ իր հօտին կողքին, արհամարհելով ամէն տեսակի վտանգները: Հոգելոյս Հայր Սուրբին ինքնակենսագրութիւնը լոյս տեսած է 1933-ին, Երուսաղէմի Սրբոց Յակոբեանց տպարանէն, որպէս հրատարակութիւն Զէյթունի Հայրենակցական Միութեան:

Ստորեւ կը հրատարակենք հատուած մը այդ հատորէն (էջ 173-177), որ կը նկարագրէ Զէյթունի Ցաղթական ապստամբութիւնը:

Զէյթունի զօրանոցը պաշարեցինք ...Հոկտեմբեր 12-ին, հինգ օր վերջ՝ հաշտութեան համար բանակցելու նպատակով պատգամաւոր ուզեցին:

Ոչ ոք ուզեց երթալ. «ես կ'երթամ» ըսի: Զէյթունի վանքէն վեղարս ու ձիս բերին, եւ գացի զօրանոցը, սուրս քովէս կը կախուէր: Մտայ, դիմաւորեցին զիս մեծ յարգանքներով: Բանակցութիւններու սկսանք, վերջապէս համաձայնեցանք որ զիրենք անվնաս ազատ թողունք, զինաթափ ընելէ վերջ, եւ մնան մեր մօտ, իբրեւ պատանդ մինչեւ որ կառավարութեան հետ կարենայինք հաշտեցողութեան մը գալ:

Որոշուած էր, որ Թուրք զինուորները իրենց զէնքերը պիտի թողէին զօրանոցը, եւ առանց զէնքի դուրս պիտի գային: Դրան առջեւ ձիուս վրայ կեցայ, սուրս մերկացուցած եւ բարձրացուցած, կուրծքէս ալ խաչը կախուած, զօրքերը մէկիկ մէկիկ անցան սուրիս տակէն, խոնարհութիւն ընելով խաչին առջեւ:

Զօրանոցը գրաւելէ ետք՝ դարձայ Ֆռնուզի վանքը, հոն իմացայ որ Անտերունի գայմաքամը, չէրքէզները եւ քիւրտերը հաւաքելով՝ յարձակեր է Շիվելիկի վրայ: Գիւղացիք Աւետարանն ու խաչը առջեւնին բռնած՝ իրենք զիրենք պաշտպաներ են երեք օր շարունակ: Տէր Ցարութիւնը ինծի լուր ղրկեր էր օգնութեան հասնելու համար, հոն գացի իմ մարզիկներով, պաշարան գօտին խորտակեցի, եւ բովանդակ ժողովուրդը առնելով Պունտուլ բերի:

Գայմաքամը Շիվելիկի վրէժը Անտերունի հայերէն կ'ուզէ առնել. կը բռնէ այդ խեղճերը եւ բանտ կը նետէ. լուր եկաւ ինծի, գացի եւ յաջողեցայ, առանց մեծ կորուստի, 150 հայ բանտարկեալները ազատել բանտէն: Այրեցի կառավարչատունը:

Ասկէ մտադրեցի Սիս ու Ատանա իջնել, բոլոր Կիլիկիան ոտքի հանել եւ ազատել զայն Թուրքերու իշխանութենէն: Զէյթունի իշխանները արգելք եղան ինծի, ըսելով որ խոհեմութիւն պիտի չըլլար մեզի համար մեր ամուր լեռներէն հեռանալ, եւ մեր ուժերը բաժնել: Այս փառաւոր յաջողութիւնները, սակայն ինծի մեծ քաջալերութիւն մը եղած էին: Թուրքերը անունս լսելով լեղապատառ կը փախչէին. երբ լուր առնէին որ Տէլի վարդապետը կուգար զիրենք ջարդելու:

Այս մտադրութիւնս գործի չվերածուեցաւ, բայց Թուրքերը այնքան սարսափի մատնուած էին, որ իրենցմէ պատգամաւորութիւն մը Սիս կ'երթայ, Նիկողոս եպիսկոպոսին, որ Պոլսէն վտարուած էր Սիս մնալու արտօնութեամբ, եւ կ'աղաչեն որ զիրենք ազա-

(ՇԱՐ.Ը 10-ՐԴ ԷՋ)

ԲԱՐԹՈՂԻՄԷՈՍ ՎԱՐԴԱՊԵՏԻՆ ՍՈՒՐԻՆ ՏԱԿԷՆ ԿԱՆՑՆԻՆ 700 ԹՈՒՐՔ ԲԱՆԱԿԱՅԻՆՆԵՐ.

Հ.Բ.Ը. ՄԻՈՒԹԻՒՆ

100 ՄԻԼԻՈՆ ՏՈԼԱՐ՝ ԱԶԳԱՊԱՀՊԱՆՄԱՆ ՆՊԱՏԱԿՆԵՐՈՒՆ

Հ.Բ.Ը. Միութիւնը կազմակերպեց, Հինգշաբթի Նոյեմբեր 10էն մինչեւ Կիրակի Նոյեմբեր 13, Թորոնթոյի հայ գաղութին մէջ, ձեռնարկներու շարք մը, իր 75րդ Ընդհանուր ժողովին առիթով, որուն կը զուգադիպէր նաեւ Տիար Ալեք Մանուկեանի Նախագահութեան 35 Ամեակի տօնակատարութիւնը:

ԵՐԱԽՏԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ՝ ԲԱՐԵՐԱՐՆԵՐՈՒՆ.– Հինգշաբթի Նոյեմբեր 10ին ընտիր ու նոխ ճաշկերոյթի մը ընթացքին ի պատիւ Թորոնթոյի Հ.Բ.Ը. Միութեան բարերարներուն՝ հիւրընկալ Տիար Ալեք Մանուկեան կը շնորհաւորէ բարերարները դրուատելով անոնց զոհաբերութիւնները որոնց շնորհիւ կարելի դարձած էր Միութեան շքեղ համալիրին իրագործումը:

ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱԿԱՆ ԽԱՆԴՈՎ.– Ուրբաթ, Նոյեմբեր 11ի երեկոյեան, երիտասարդական խրախճանքին հետ զուգահեռաբար տեղի ունեցաւ Արուեստի ցուցահանդէս մը, որ բաց մնաց ամբողջ շաբաթավերջին:

(ՇԱՐ.Ը 10-ՐԴ ԷՋ)

ՀԱՅ ՃԱՐՏԱՐԱՊԵՏԻՆ ՆԱԽԱԳԻԾԸ ԱՌԱՋԻՆ ՄՐՑԱՆԱԿԻ ԿԱՐԺԱՆԱՆԱՅ

Նախկին պոլսահայ, այժմ տիթրոյթաբնակ ճարտարապետ՝ Պրն. Ցովսէփ Սարաֆեան, որ կ'աշխատի ամերիկեան-ճափոնական Մինօրու Եամասաքի ընկերութեան մօտ, ճարտարապետական առաջին մրցանակի տիրացած է միջազգային մրցանքի մը մէջ, Յունիս 8-ին:

Պրն. Սարաֆեան իր ընկերութեան կողմէ Պոլիս ղրկուած էր պատրաստելու համար յատակագիծ մը Պոլսոյ քաղաքապետութեան պատկանող հողամասի մը վրայ կառուցուելիք համալիրին համար: Դատական մարմին մը բաղկացած 11 միջազգային մասնագէտներէ, միաձայնութեամբ Պրն. Սարաֆեանի նախագիծը ընդունած է որպէս ամենէն նպատակայարմարը: Ըստ այդ ծրագրին, Շիշլիի փլցուած մէկ կառատան ընդարձակ հողամասին վրայ կառուցուելիք համալիրին մաս պիտի կազմեն 600 սենեակնոց, 35 յարկանի պանդոկ մը, եօթը գրասենեակային շէնքեր 16 յարկանի եւ 35 յարկանի, վաճառատուներ, ճաշարաններ, շարժանկարի եւ թատրոնի սրահներ, լողաւազան, 3300 ինքնաշարժ ընդունող կառատուն, զբօսավայրեր: Շինութիւնը պիտի արժէ 550 միլիոն տոլար:

Պրն. Սարաֆեան ճանչցուած ու գնահատուած ճարտարապետ մըն է, որուն յատակագիծները ասկէ առաջ ալ մրցանակներու արժանացած են եւ լոյս ընծայուած եւրոպական եւ Թրքական պարբերաթերթերու մէջ: Կը շնորհաւորենք մեր տաղանդաւոր հայրենակիցը:

ԳԱՓՈՒԹՕ ՎԵՐՍՏԻՆ ԿԱՐԾԱՐԾԷ ՄԱԼՎԻՆԱՅԻ ՀԱՐՑԸ

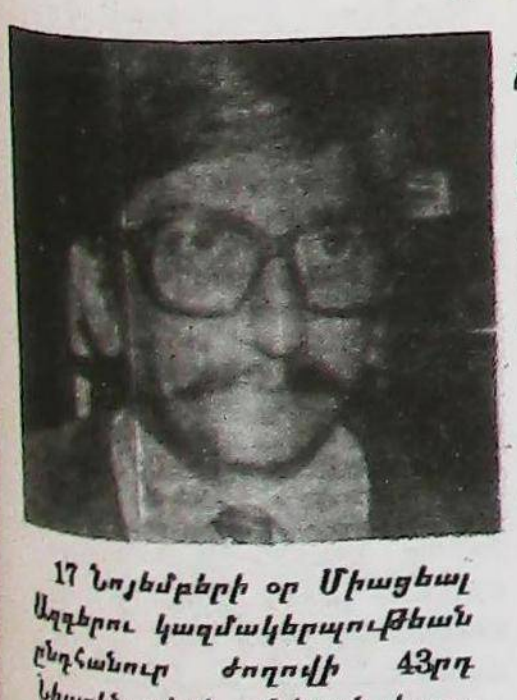

17 Նոյեմբերի օր Միացեալ Ազգերու կազմակերպութեան ընդհանուր ժողովի 43րդ նիստին տեղի ունեցան կարծիքներու փոխանակութիւն եւ քուէարկութիւն, խրախուսելու կոչուած՝ Արժանթինա-Անգլիա միջեւ վերսկսելու բանակցութիւններ Լաս Մալվինասի մասին, որոնք ընդմիջուած էին քանի մը տարիէ ի վեր:

Առաջարկութիւնը բերուած է Պրազիլիոյ կողմէ, ինչպէս նաեւ՝ Արժանթինայի Արտաքին Գործոց նախարար եւ Մ. Ազգերու կազմակերպութեան այժմու նախագահ Տանթէ Գափութոյի:

Նոյնինքը Տանթէ Գափութօ, որպէս Արտաքին Գործոց նախարարութեան ժամլոյ տնօրէն, ինչպէս եւ ՄԱԿի մօտ Ցօրէյն Օֆիսի պաշտօնական խօսնակը, մերժած են հանդիպումի մը հաւանականութիւնը, որպէս ընդհանուր ժողովի նախագահ Արժանթինայի Արտաքին Գործոց նախարարին եւ Անգլիոյ մեծ դեսպան Սըր Քրիսփին Թիքէլ միջեւ: Լոնտոնէն ստացուած լուրերու համաձայն «բանակցութեան Թուականէն լուր չունին»: Մինչ, արժանթինեան շրջանակներու համաձայն «յառաջիկայ շաբաթներուն պիտի սկսին:»

Պրազիլ, ՄԱԿի Միացեալ Ազգերու կազմակերպութեան ներկայացուցած է որոշումնագիր մը որով կը պահանջէ բանակցութեան ճանապարհով լուծում մը: Սոյն պահանջագիրը հովանաւորուած է նաեւ Գոլոմպիոյ, Կանայի, Հնդկաստանի, Մեքսիքոյի, Փերուի եւ Եուկոսլաւիոյ կողմէ, ուր կ'ըսուի թէ Միջազգային ընկերութիւնը շահագրգռուած է խաղաղ միջոցներով լուծում մը գտնուելուն, բոլոր այն անհամաձայնութիւններուն, որոնք գոյութիւն ունին Անգլիոյ եւ Արժանթինի միջեւ:»

ՏԵՂԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԺԱՄԱՆՈՒՄ

Երկուշաբթի Նոյեմբեր 21ին Մայր Հայրենիքէն գաղութս ժամանեց Սփիւռքահայութեան հետ Մշակութային Կապի Կոմիտէի նորընտիր Փոխ-Նախագահ՝ Պրն. Սպարտակ Ղազտասարեան:

Հայրենի երեւելի հիւրը, մասնաւորաբար Արժանթին հրաւիրուած Արժանթինահայ Մշակութային Միութեան կողմէ, նոյն օրը տուաւ մամլոյ ասուլիս մը որուն ներկայ էր գաղութիս հայ բանաւոր թէ՛ գրաւոր մամուլը:

ՌԱԿի Հարաւ Ամերիկայի Շրջ. Վարչութիւնը, «ՍԱՐՏԱՐԱՊԱՏ»ի խմբագրութիւնը, ինչպէս նաեւ Մոնթէվիտէոյի Թէքէեան Լսարանի խմբագրութիւնը Բարեգալուստ կը մաղթեն Փոխ-Նախագահ Պրն. Սպարտակ Ղազտասարեանի, բարի կեցութիւն, ինչպէս նաեւ յաջողագոյն առաքելութիւն:

(ՇԱՐ.Ը 14-ՐԴ ԷՋ)

ԱՅՑԵԼՈՒԹԻՒՆ

Հինգշաբթի, 17 Նոյեմբերի երեկոյեան ժամը 17:30ին խմբագրատունը պիտի այցելէ վերապատուելի Տօքթ. Եղիա Պապիքեան՝ ARMENIAN BIBLE COLLEGEի տնօրէնն հոգեւոր հովիւը պիտի տայ 4 դասախոսութիւններու շարք մը՝ Բարեգործութեան եւ բարի կեցուածքին կը մասիւնէ Տօքթ. Պապիկեանի։

«ՍԱՐՏԱՐԱՊԱՏ»

ԽՐԻՄԵԱՆ ԿՐԹԱԿԱՆ ՀԻՄՆԱՐԿՈՒԹԵԱՆ 25ՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁԸ

Խրիմեան կրթական Հիմնարկութիւնը վաղը Հինգշաբթի 24 Նոյեմբերին պիտի տօնէ իր ծննդեան 25րդ Ամեակը։ Մառայութեան ամբողջ քառորդ դար մը՝ նուիրուած հայ երիտասարդ սերունդներու հայեցի դաստիարակութեան։

25 Ամեակի ճաշկերոյթին առիթով հանրութեան պիտի ներկայացուին «Ճակոբ Սէֆէրեան» նորաչէն սրահը ինչպէս նաեւ «Աւետիս եւ Արշալոյս Զրուանդեան» նոր դասարանը։

100 ՄԻԼԻՈՆ ՏՈԼԱՐ՝ ԱԶԳԱՊԱՀՊԱՆՄԱՆ ՆՊԱՏԱԿՆԵՐՈՒՆ

(ՇԱՐ. 9-ՐԴ ԷՋԷՆ)

Հ.Ռ.Ը. Միութեան Ընդհանուր ժողովը կայացաւ Շաբաթ, 12 Նոյեմբերին, ուր Տիար Այեֆ Մանուկեան յայտարարեց *–Բարեգործական Ազգապահպանման ծրագիրներուն համար՝ 1987ին յատկացուցած է 12 միլիոն տոլար, իսկ վերջին տասնամեակին՝ 100 միլիոն տոլար։* 3,5 միլիոն տոլար յատկացուած են Կիպրոսի Մելգոնեան Կրթական Հաստատութեան հսկայ համալիրին։

Նախագահը այս ժողովի առիթով Միութեան Պատուոյ Անդամի վկայականը յանձնեց Սան Փաւլոյի մասնաճիւղի Ատենապետ՝ Պրն. Զաւէն Տէր Յարութիւնեանին։

Յկեսնս Նախագահը Շաբաթ, Նոյեմբեր 12ի երեկոյեան, շքեղ ու խանդավառ հանդիսութեան մը ընթացքին անդրադառնալով Բարեգործականի առաքելութեան՝ կանգ առաւ ամբողջ հայութիւնը յուզող երկու այժմէական հարցերու վրայ։

Ա. ԵԿԵՂԵՑԻՈՑ ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ

Նախկին պայմաններու վերացումով մեր եկեղեցւոյ միութեան հարցը՝ պէտք է նկատել այլեւս իրագործելի նպատակ մը։

–Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկոսարանի սահմանել Մայր Աթոռի Գահակալի Աթոռակիցի պաշտօնին։ Անկէ իր հովանիի եւ գործունէութիւնը տարածել ամբողջ հայութեան վրայ։

Բ. ՀՂԻՄԻ ՀԱՐՑԸ.

Նախագահը իր խօսքի եզրափակման ՝Լարաբաղի շուրջ, ըսաւ.

«Լեռնային ՝Լարաբաղի ժողովուրդը սրամիտ տարազով մը կ'ըսէ.– –Եթէ ՝Լարաբաղը չմիացաւ Հայաստանին՝ Հայաստանը միացաւ ՝Լարաբաղին–, եւ մենք ամբողջացնելով այդ տրամաբանութիւնն ու բաղձանքը կ'ըսենք. –Եթէ ՝Լարաբաղը չմիացաւ Հայաստանին՝ ամբողջ Հայ Ժողովուրդը միացաւ ՝Լարաբաղին ու ՝Լարաբաղով հրապարակ»։

Կիրակի, Նոյեմբեր 13ին, ժողովին մասնակցող հիւրերը առաւօտուն ներկայ գտնուեցան Ս. Երրորդութիւն Եկեղեցւոյ մէջ մատուցուած Ս. Պատարագին։

Կէսօրէ յետ՝ Տէր եւ Տիկին Մանուկեաններն ու Տիկ. Լուիզ Սիմոնը պատուհասցան թէյասեղանով եկեղեցւոյ ծխական խորհուրդին կողմէ։

Թորոնթոյի հայ գաղութէն ողջերթ առնելէ առաջ Պրն. Մանուկեան բացատրեց Նոր Սերունդ Մշակութային Միութեան եւ Հ.Մ.Մ.Ի նոր կեդրոնին, ուր, այս առթիւ, 10.000 տոլարի նուիրատուութիւն մը կատարեց։

ԵՂԻԱ ՊԱՊԻՔԵԱՆ ՊԻՏԻ ՏԱՅ 4 ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Տօքթ. Եղիա Պապիքեան "ARMENIAN BIBLE COLLEGE"ի Տնօրէն կը գտնուի մեր մէջ։ Ամէնէն մասնաւորաբար հրաւիրուած Պատուելի Խոսէ Պալեանի գլխաւորած Աւետարանական դասերու եկեղեցական Ռահվիրամի կողմէ՝ վերապատուելի Պապիքեան դպիրաւոր դասախօսն է հետեւեալ Քրիստոնէական 4 ժողովներուն։

Ուրբաթ, Նոյեմբեր 18, ժամը 20ին, Մայրաքաղաքի Ավետարանեան 2540ի մէջ։

Շաբաթ, Նոյեմբեր 19, ժամը 20–ին, Մայրաքաղաք Ռիվատվիա 5848ի մէջ։

Կիրակի, Նոյեմբեր 20, ժամը 10ին, Մայրաքաղաքի Ավետարանեան 2540ի մէջ։

Կիրակի Նոյեմբեր 20, ժամը 20ին, Մայրաքաղաքի Ռիվատվիա 5848ի մէջ։

ԱՅՑԵԼՈՒԹԻՒՆ

Ջորեքշաբթի, 16 Նոյեմբերի ժամը 15ին խմբագրատունը նոր այցելեց Թորոնթոյի Նոր –Գանատա– հայ գաղութի եկեղեցւոյ Հոգեւոր Հովիւ՝ Հոգշ. Ծոլեան Վրդ. Զագարեան։

Օգաֆօրտ (Անգլիա) Համալսարանէն շրջանաւարտ եւ րիստասրդ Հոգեւորը երկար եւ խանդավառ խօսակցութիւն մը ունեցաւ մեզի հետ, ուր մասնաւորաբար փոխանակուեցան կենսական կարծիքներ Արժանթին –եւ ընդհանուր առմամբ Հարաւային Ամերիկա– եւ Գանատա Հայ գաղութներու մէջ, դժուարին պայմաններու տակ տարուած, հայապահպանման աշխատանքներուն շուրջ։

ԱՄԱՎԵՐՋԻ ՀԱՆԴԻՍՈՒԹԻՒՆ

Յառաջիկայ Կիրակի, 27 Նոյեմբերի առաւօտեան ժամը 9,30ին տեղի պիտի ունենայ Մ.Գ.Լ. Կրթական Հաստատութեան երեք բաժանմունքներու ամավերջի հանդիսութիւնները եւ վկայականաց բաշխում, Միսերիկորտիայի Թատերասրահին մէջ, Վիրջիլ Լորէօ 2348, Մայրաքաղաք։

ՋԷՅԹՈՒՆԻ ՄԵԾ ԱՊՏԱՄԲՈՒԹԻՒՆԸ

(ՇԱՐ. 9-ՐԴ ԷՋԷՆ)

տէ իմ եւ զէյթունցիներու ձեռքերէն։

Զէյթունի իշխանները ըմբոստաբար չհամակերպեցան որոշումիս, եւ իմ խելքովս դիւրին գործ մը այսպէս մնաց առանց իրականացումի։

Վանք գարձայ ստիպուած՝ Անտերունի արշաւանքէս. հազիւ քիչ մը հանգիստ առած էի, երբ հօրեղբօրս թոռը՝ Մանուկ, որ կարդալը ինձմէ սորված էր եւ իբր տիրացու կը ծառայէր եկեղեցի–Գալչի եկեղեցիին մէջ, որուն վրայ տարբերներ վերջ քահանայ օծուեցաւ, նամակ մը գրած էր ինծի ըսելով. «Հօրեղբա՛յր, օգնութեան հասիր, Մարաչէն զօրքեր եկած՝ կը պատրաստուին մեզ ջարդելուս։ Այդ նամակին մէջ նոյն խնդրանքը կ'ընէր նաեւ Հ. Մանուէլ կաթողիկ քահանան։ Գիւղերը, խոկոյն 60 հազի ղրկեցի, առտուն ալ քանի մը հարիւր հոգիով ճամբայ ելայ դէպի հայրենի գիւղս։ Կռուելացանք Մարաչէն եկած զօրքերուն դէմ, որ մեր կորուի դիմադրութեան «չտակալով՝ նահանջեցին, իսկ մեր փամփուշտները պատած ըլլալուն համար, առանց յայտնի ընելու, գիւղերով ետ դարձանք Ջունուզ։

Ջունուզի վիճակին գիւղերու բոլոր ժողովուրդը վանք բերի եւ բանական առեն կռիւ բերեցի զանոնք։

Իմ մերիրէն Ալի պէյը Ջունուզի վրայ եկաւ։ Երկու մարդիկ բացակայ էին իրենց տուներէն։ Երեսուն հոգիով ջոկ մը ամբողջ դիմադրեցինք հազարաւորներու հասնող այդ բանակին դէմ։ կարելի չըլլալով այս անհաւասար կռիւը շարունակել, փախանք ժողովուրդին հետ Զէյթուն։ Թուրքերը մեր մեկնելէն վերջը կ'այրեն վանքը։

Զէյթուն հասանք. հոն ալ կռիւը նորէն ծայր տուած էր. միացանք Զէյթունի պատերազմիկներուն։ Ես ձերեկը կը կռուէի, իսկ գիշերը բերդին տանիքին վրայ ժամերգութիւն եւ պաշտամունք կ'ընէի։ Վանքին տանիքին վրայ պարզեցինք դրօշակ մը. Թուրքերը մեզ չէին տեսներ. եթէ դրօշակին վրայ զէնք պարզէին, մենք վանքի սենեակներու ծակերէն ու ծերպերէն կը պատասխանէինք անոնց կրակին։

Անգամ մը, դրօշակը հովէն ինկաւ եւ թուրքերը սկսան ուրախանալ։ Արժանապատուութիւնս վիրաւորուած զգացի. ըսի որ մէկը սիրտ ընէ գայն տեղը հաստատելու։ Ոչ ոք ուզեց ինքզինքը վտանգել։ Տանիք բարձրացայ եւ թշնամիներու գնդակներու տարափին տակ, առանց որեւէ վնասի, յաղողեցայ իր տեղը հաստատելու։

Վանքին մէջ մեր ձիերուն անուով ճգնաւորը մը կար, առտուն կանուխ կ'ելլէր եկեղեցւոյ բոլոր պատկերներուն առջեւ կը խնկարկէր, կ'աղօթեր եւ կ'երթար հանգչելու։

Օր մը մրափած առենը, խրթնցի գինքը, արթնցուցի եւ ըսի.

–Եթէ Զէյթուն յաղթուի մեր թշնամիներէն, անոնց ձեռքը չճգնելու համար ձեռքովս պիտի սպաննեմ։ Սրտանց եւ հաւատքով աղօթէ որ չյաղթուինք։

– Զէյթունը չյաղթուիր, հա՛յր սուրբ, պատասխանեց, քու հաւատքդ կը բաւէ, եւ այդ հաւատքը մեր մարդիկը ոտիճներու կը փոխէ կռիւ տեն, դուն մի՛ վախնար։

Հետը իյնալու համար կ'ըսէի. «Ես մեղաւոր եմ, ամէն օր մարդ կը սպաննեմ, Աստուած գիս չի սիրեր»։

– Ոչ, դուն մեղաւոր չես, ինքզինքդ եւ ժողովուրդը կը պաշտպանես, թշնամին ըսպաննելը մեղք չէ, Աստուած իարայէլացիներուն հրամայեց ջարդել իրենց թշնամիները։

Հոն էր նաեւ քահանայ մը, Տէր Գէորգ Տումանեան անունով, որ կը ճգնէր ու կ'աղօթէր. օր մը այս մարդը վաղելով ինծի եկաւ, ուրախ լուր մը ունեցողի մը պէս։

– Ինչ կայ, ի՞նչ ունիս, հարցուցի։

– Այս գիշեր երազ մը տեսայ, հա՛յր սուրբ, եկայ որ քեզի պատմեմ. երազիս մէջ տեսայ որ բոլոր սուրբերը եկած էին Զէյթունի յուրկը պահրիսպ քաղելու։ Ես հարցուցի իրենց. «ինչո՞ւ Զէյթուն կուգաք», – «մենք Զէյթունի պահապան զօրքերն ենք, որոնք առեն հոս ենք, Թուրքերը չեն կրնար հոն մտնել», պատասխանեցին ինծի։

Եւ իրաւունք Զէյթուն չկրցան մտնել Թուրքերը, մինչեւ որ հաշտութիւնը կնքուեցաւ մեր եւ անոնց միջեւ։

ԱՐԵՒՄՏԱՀԱՅԵՐՈՒ ՎԻՃԱԿԻՆ ՈՒ ԹՈՒԱՔԱՆԱԿԻՆ ՄԱՍԻՆ

ԱՋԱՏ ՀԱՄԲԱՐԵԱՆ

Վերջին հարիւր տարուան ընթացքին Թուրքիոյ մէջ կիրարկուած է երեք պետական կարգ՝ միապետութիւն, սահմանադրական – միապետութիւն եւ հանրապետութիւն: Ասոնց երկրին պաշտօնական ու բաղձալի – ազգայնական տարբերութիւններուն դիմաց՝ հայկական Հարցին նկատմամբ, անփոփոխ մնացած է: Ընդ որում երբ կը խօսինք այս թեղափուրեան փաստերը, յատկապէս արեւմտահայութեան թուաքանակը եւ կը յարաբերենք իրենց ցանկութիւններուն ու պահանջներուն:

Այսպէս, դեռ 1860 – 1870ական թուականներուն օսմանեան պաշտօնական «Սալնամէները» (տարեցոյց), Հայերէ կոչելի առաւելագոյն չափով հարիւր հազարէն քիչ կայսրութեան ՀԱՅ անունը կը կազմեն 1.400.000 – 3.600.000 հոգի: Իսկ 1877 – 1878-ի ռուս – թրքական պատերազմէն ետք կրկին՝ Հարցը դարձաւ միջազգային դիւանագիտութեան քննարկումին առարկայ, պալտոնական շրջանակները Հայերու թիւը աւելի քան երեք անգամ պակասուցին, յայտարարելով որ 1881–82-ին ամբողջ կայսրութեան մէջ կայ 1.001.485 Հայ, որոնց 498.490ը՝ հայկ. վեց վիլայէթներուն, կամ Արեւմտեան Հայաստանի մէջ: Կաթողիկէ ու բողոքական տասնեակ հազարաւոր Հայեր բոլորովին անհետացան:

Միաժամանակ անոնք սկսան փնտրել արեւմտահայերու կրթբերական ու զանգուածային կարգերուն փաստերը եւ յայտարարել ազգահին, թէ իշխանութիւնները ոչ թէ կոտորած են զանոնք, այլ ճնշած անոնց ապստամբութիւնները, որոնք կազմակերպուած էին եւրոպական Պետութիւններու, յատկապէս Ռուսաստանի եւ խումբ մը քամիթաճիներու (այսինքն՝ հայ քաղաքական կուսակցութիւններու ղեկավարներու) կողմէ: Այնուհետեւ Համիտեան կառավարող շրջանները հռչակեցին թէ Հայերը շատ գոհ են իրենց վիճակին, կ'ապրին հանգիստ ու երջանիկ: Շուտով մամուլին մէջ երեւան եկան այդ բովանդակութեամբ իբրեւ թէ Հայերու կողմէ գրուած ապահին յօդուածներ:

Ինչպէս կը պատրաստվին ու մայրաքաղաք կը ղրկուին այդ փաստաթուղթերը, որոնք թէ անցեալին թէ այժմ կ'օգտագործուին թուրք պատմաբաններու կողմէ: Այդ մասին կարելի է տեղեկանալ Պիթլիսի ռուս հիւպատոս Վ. Շերկովի հետեւեալ դիտուցագրէն. 1906 Յունուար 22-ին ան կ. Պոլսոյ իր դեսպանին կը յայտնէ որ այդ փաստաթուղթերուն բնագիրները նախապէս կը պատրաստուին կուսակալին գրասենեակը եւ «բազմաթիւ օրինակներով կը յանձնուին ճարպիկ ու արագաշարժ զապթիէներու որոնք կը մեկնին հայկական գիւղերը եւ գտնելով Պիթլիսի Հայոց հոգեւոր առաջնորդ Եզնիկ Գալֆայեանի մատնանշած Հայերը, ստորագրել կու տան: Եւ խաւարամիտ Հայերը կը ստորագրեն այդ համաձայնագրերը, ոչ մէկ գաղափար ունենալով անոնց բովանդակութեան մասին»:

Մէկ ու կէս տարի ետք (1907 Յունիս 6-ին) Վ. Շերկով կը շարունակէ. «Գրեթէ ամէն օր հայկական գիւղերու ուսուցիչները կը բերուին Պիթլիսի կառավարչատունը եւ ծեծելով ու բանտարկելով կը ստիպեն անոնց ստորագրել այն մասին, որ ժողովուրդը զոհ է իշխանութիւններէն: Կուսակցական զապթիէները այդպիսի փաստաթուղթերու բնագրերով կը շրջին քաղաքի չուկաներուն մէջ եւ կը ստիպեն Հայերը որ ստորագրեն զանոնք»:

1908-ի յեղաշրջումէն ետք երիտթուրք պարագլուխները շարունակեցին սուլթանական շրջաններուն կեղծիքներն ու խեղաթիւրումները՝ արեւմտահայերու «բարւօք կացութեան» եւ թուաքանակի հարցերուն մէջ: Այսպէս, արեւմտահայութեան ցեղասպանութեան կազմակերպիչ Թալէաթ փաշան իր յուշերուն մէջ կը գրէր որ Անատոլուի, կայսրութեան այլ շրջաններուն ու Պոլսոյ մէջ Հայերը միւս ժողովուրդներու համեմատութեամբ կ'ապրէին անհոգ ու բարեկեցիկ: «Անոնք բոլորը երկրին ամէնէն երջանիկ մարդիկն էին»:

Նոյն բանը կը յայտարարէր նաեւ արեւմտահայութեան կոտորածներուն մէկ այլ կազմակերպիչ՝ Ճէմալ փաշան: Անոր յուշագրութեան համաձայն օսմանեան Կայսրութեան մէջ «Հայերու համար թեան մէջ «Հայերու համար բաց էին պետական ամենակարեւոր պաշտօնները», անոնք բոլորն ալ կ'ապրէին բարեկեցիկ ու գոհ կեանքով, այդ ձեւի ու գոհ կեանքով, այդ պատճառով նուիրուած էին օսմանեան կայսրութեան ամենահաւատարիմ հպատակները»: Անոր տարիմ հպատակները»: Անոր համաձայն Հայերու երջանիկ վիճակը խաթարուեցաւ Ռուսերու միջամտութեամբ, որոնք թիթ. դարու Բ. կէսին զանոնք ոտքի հանեցին թրքահոս, մեր երկրին մէջ, ուրիշ ամերիկացիներ եւս մեզի կը նմանին այլեւս, լուսանցքային, աւելի եւ աւելի, եւ այս հզօր հանրապետութիւնը՝ հասարակապետութիւնն է՝ փոքրամասնութիւններու պատկանող մարդոց: Կրնայ ցաւալի ըլլալ լուսանցքային մարդ ըլլալը, բայց մեծ բաներ կրնան յառաջանալ այդ ցաւէն, գիտութիւն, իմաստութիւն հնարաւոր կ'ըլլայ ձեռք ձգել այս տառապանքէն:

Հետեւաբար, եթէ դուն գերդող մըն ես, յօրինող մը, նկարիչ մը, քանդակագործ մը, հետախուզող գիտնական մը, ուսուցիչ մը, ճարտարապետ մը, ճարտարապետ մը, ուրախ եղիր հայ ըլլալուդ համար: Մենք կրնանք այս ցանկը անվերջ շարունակել, եւ ոչ իսկ առեւտուրի մարդը կրնայ զանազատելու պատճառներ ունենալ՝ իբրեւ հայ: Լուսանցքային մարդը չարժուն, ըստեղծագործ մարդն է, եւ ան կը ներառնէ, փոխանակ մերժելու: Ան կրնայ ամբողջ աշխարհ մը ըլլալ ինքնիր մէջ: Ձգտարիւտ հայ մը ըլլալը կը նշանակէ երեք հազար տարեայ պատմութեան գիտակցութիւնը ունենալ, ըլլալ՝ իմաստուն:

Իր բոլոր թերութիւններով եւ պակասութիւններով՝ հայը մեզ կը տպաւորէ իբրեւ բազմագիմի, երեւակայութեան տէր, եւ անկախ անձ մը, մէկը՝ որ ինքնագլուխ կը խորհրդածէ, եւ որոշակիօրէն անհատ մըն է: Հայը կը մտածէ իր ապահովութեան մասին: Եթէ ան ձուլուի սահմանափակօրէն առեւտրական արժէքներու մէջ, չփոթելով անպատկառութիւնը ամերիկեանութեամբ, կամ յաւ ճիրանացի մը ըլլալով, կամ՝ լիբանանեան լաւ քաղաքացի մը ըլլալով, ան կը դադրի հայ մը ըլլալէ: Հարուստ եւ յաջող հայեր կան Փարիզի, Պէյրութի, եւ կամ հոս Ամերիկայի մէջ, որոնք երբեք հայ չեն, այլ՝ խամաճիկներ՝ իրենց անօգուտ հոդերուն վրայ, եւ այս մարդիկը, կորնչցնելով իրենց հայութիւնը, կորնչցուցած ըլլալ կը թուին իրենց մարդկութիւնը:

Հայը պատրաստ է յաճախ ընդունելու ուրիշ արժէքներ, բայց ան անզիջող է նաեւ նկարագրով, եւ անոր մէջ գտնուող այդ ըմբռնում ջիղը, լաւագոյն յատկութիւններէն մէկն է անտարակոյս: Եթէ ան իր ժառանգութիւնը ուրանայ իբրեւ ըմբռնում մը, այն ատեն կ'ընկղմի միջակութեան մէջ, եւ կը դառնայ հասարակ, սովորական անձ մը, եւ «տիպար» մը ըլլալէ դադրելով, վերջ կը գտնէ իբրեւ մարդ:

Մեծ ըլլալու միջոցներէն մէկը՝ հայ ըլլալն է: Եւ ինչի համար առ նուազն կարեւոր փորձ մը կայ անձի մը լաւ հայ մը ըլլալը ապացուցող՝ ատիկա՝ անոր հայկական դատին նուիրուելն է:

Մենք հայկական դատին

ԴԷՊԻ ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ

ԼԵՒՈՆ ՍԻՒՐՄԷԼԵԱՆ

չատ աւելի պէտք ունինք, քան թէ հայկական դատը՝ մեզի: Ընտրութիւնը յստակ է, – մըննալ ապահով եւ աննշան, եւ կամ վտանգը յանձն առնելով նետուիլ մեծութեան առաջնորդող ճամբուն մէջ: Այս ձեւով հայ մը ըլլալ կը նշանակէ ըլլալ՝ աշխարհի պատկանող ազնուական մը: Ասիկա ճանապարհ մըն է ինքնին: Երեք հազար տարուան պատմութիւնը նկատառելի հարստութիւն եւ ոգեմաքերը է հոգին կռտուելու համար:

Ահա թէ ինչպէս ես կը տեսնեմ այս իրողութիւնը – հայկականութիւնը՝ իբրեւ ճանապարհ մը ազատութեան, եւ ներառեալ՝ նուիրառնութիւն կեանքի ձեւի մը: Հայկականութիւնը իբրեւ ազատագրող ուժ մը, որ օգտակար է բոլոր մարդոց: Հայկականութիւնը իբրեւ վէմ մը Հայաստանի հետ, Ամերիկայի հետ, աշխարհի հետ – սիրողներու կը դիմէ պէս:

Ես հայկականութիւնը կ'ըմբռնեմ իբրեւ անձնասեռ բողոքում մը, անձնակատարելագործում մը, ինքնավերատեսութիւն մը, անձնատարածում մը, իբրեւ խանդաւառութիւն եւ երջանկութիւն: Դուրս ելլել քու սեփական մարթեդ, քու մահկանացուի կեղեւէդ, եւ քու անձնական հաշիւներդէդ վեր՝ նայի՛լ, երբ այդ հաշիւները հաստատած են սխալ արժէքներու վրայ: Դուրս ելլել է, խոպան տարածութենէն, եւ ապրիլ՝ հերոսական սկզբունքներով:

Հայկականութիւնը համակավարութեան կը նմանի, եւ ճչմարտօրէն համկավարութիւնն է: Մեզի համար համկավարութիւնը նշանակութիւն չունի եթէ այդ համկավարութիւնը չկիրարկուի գործի ու գործողութեան ընթացքին: եւ հայկականութեամբ ես ըսել կ'ուզեմ, հայկականութիւն՝ գործի եւ արարքի մէջ: Եւ ասիկա միս կը բերէ բուն նիւթին:

Մենք պէտք ունինք Համահայկական Դաշնակցութեան մը, որ նկատի չառնէ եկեղեցական բաժանում, կուսակցական անջատում, եւ այլազան տարանջատումներ, որոնք մեր համայնքները պահպանած կը պահեն, եւ որ բոլոր հայերը ի մի խմբէ՝ հայկական դատին շուրջ: Ներկայիս նման կազմակերպութիւն մը գոյութիւն չունի: Եկեղեցիները չեն կրնար կատարել այդ դերը: Ծաղաքական կուսակցութիւնները, որոնք զգացական կապեր ունին անցեալի հետ, չեն կրնար կատարել այս աշխատանքը: Համահայկական Դաշնակցութիւնը պէտք չէ յուսալքուի՝ ձուլուած հայերու կողմէ ցուցադրուած դժնամանքին պատճառաւ, եւ կամ՝ դիրքի վրայ գտնուող ազդեցիկ մարդոց անտարբերութեան հետեւանքով: Եւ ոչ ալ պէտք է առաջնորդուի մարդոց կողմէ, որոնք չխուսն տարի ետ են մնացած իրենց ապրած ժամանակէն:

Հայկականութիւնը՝ գործի վրայ, կը նշանակէ, Ազգային Հիմնադրամ մը բազմամիլիոն տոլար հաւաքող, զոր կարելի ըլլայ հաւաքել, մասամբ՝ պարտադրուած տուրքի մը հաստատումով, եթէ անհրաժեշտ զգացուի, պատժով վը-

(ՇԱՐ.Ը 18-ՐԴ ԷՋ)

(ՇԱՐ.Ը 15-ՐԴ ԷՋ)

CONTEMPORA
Alfombras Atlántida
CORDOBA 4475
CAPITAL FEDERAL
T.E. 773-2794
774-2977

Daniel Youssefian e Hijos S.A.
Distribuidor y Mayorista Textil
Blanco y Tejidos en general
Sarmiento 2357. Buenos Aires
T.E.: 48-9442/5298

ՆԱՎԱՍԱՐԴԵԱՆ ՏՕՆԱԽՄԲՈՒԹԻՒՆ

-Պապի,- հարցրեց մի երիտասարդ,- անձրեւ՞ կգա:

- Դեռ դաշտում հաւաքելու հաց կայ, դեռ հացը տուն չի եկել՝ անձրեւի ժամանակը չէ դեռ:- Ասես իրեն ստուգելու համար նայեց Արագածի լանջըն ի վեր:- Չէ, սրան աչքեր ունի, չի՞ տեսնում, որ հացը դեռ տուն չի եկել, դեռ բերք ու բարիք կայ դաշտում:- Նայեց երիտասարդին:- Աշխարհից շատ բան հասկացայ, բայց չհասկացայ, թէ ինչո՞ւ բերք ու բարիքի, մեր հին ամառորի Նավասարդը դարձաւ հունուար:

Ծերունին էր, իր թաժին իմաստութիւնն էր առել կեանքից, հողից ու գուցէ մեր հին գրոյցներից, աւանդապատումներոց: Նաեւ իրեն հասած գեղեցիկ էջերը հուշում են՝ ի՜նչ գեղեցիկ է եղել, որ Նոր տարին մեր նախնիք նշել են ազգովի, բաց դաշտում, բերք ու բարիքի, առատութեան էն թունդ ժամանակներում, Նոր տարին ավետող Նավասարդ ամսուա առաջին օրերին: Մի խօսքով... չեն գցել ձմեռուայ ամիս: Ծերունին մտքում փորձում էր հիշել մեր հիւրընկալութեան աստւած Վանատուրին, լայնալանջ աղեղնաւոր Հայկ նահապետին, Արտաշես արքային, Վահագն վիշապաքաղին... Երանութեամբ ասաց. «Մեր մեծերն են, է՛...»:

Նավասարդ... Այն մեզանում հիմա աւելի շատ անուն է:

Հնում հայոց աշխարհում շատ տօներ էին նշւում, բայց իր ընդգրկումով ոչ մէկը Նավասարդեան տօնախմբութիւններին չէր հասնում: Նպատ լեռ կար ու Բագավան տաճար, Տարոն ու Բագրեւան գավառներ կային. այս անուններն էին տալիս ու Հայոց աշխարհի տարբեր ծագերից ճամփա ընկնում այստեղ: Ըլիրատուութիւններ էին լինում, թատերախաղեր ու ռազմախաղեր էին անցկացւում, փողն էր հնչում եւ որսորդական վարչութիւններ էին անում, հնչում էր երգն ու երաժշտութիւնը, անուշ կեր ու խումն էր շարունակւում... Գուսանները մրցման մէջ էին մտնում: Եւ ի՞նչ էլ լինեն, աշխարհին խաղաղութիւն էին ցանկանում մեր նախնիք եւ ակնկալում առատ, բերքառատ տարիներ:

Մերօրեայ կեանքը որքան էլ նոր խնդիրներ, նոր նպատակներ դնի մեր առջեւ, աւանդոյթը մնում է այն ուժը, որին միշտ պէտք է դիմել, նըրանից վերցնելով այն, ինչ այսօր էլ կհնչի: Վերջին տարիներին մեր շրջաններում ու գիւղերում անց են կացւում բերքի տօներ: Բերքի տօն: Եվ ասես նավասարդեան տօներն սպասում էին իրենց վերածընընդին:

Շիրակի դաշտ ու Շիրակի հաց: Շիրակում մի գիւղ կայ, անունը՝ Հայրենեաց: Շիրակի հացին ես Հայրենեացի հաց եմ ասում եւ ընդհանրապէս, հայոց մեր դաշտերում որտեղ արտ եմ տեսնում, ես Հայրենեացի հաց եւ ասում: Հայրենեացի արտերն էին հնձում, Հառիճի արտերն էին հնձում, հացը տան ճամփան էր բռնում, երբ կանաչ-կարմիր մի Կիրակի օր Արթիկ ու Հառիճավանք անունները տըւեցին ու այդ ճամփան բռնեցին մեր շրջանների ու գիւղերի հազարաւոր մարդիկ, երգի-պարի ինքնագործ բազմաթիւ խմբեր: Եկել էին ականատեսն ու մասնակիցը լինելու Նավասարդեան տօնախմբութեան: Հառիճ, Հառիճի ձոր... Ազնիւ գրոյցներ են պահպանւում այստեղ մեր նախնիների մասին, ասես դեռ երեկ էր, որ Հառիճով հիանում էին Կոմիտասը, Թումանեանը, Իսահակեանը... Վանքի բակով, ձորալանջերով, հովիտներով ասես ծովանում է գեղեցկութիւնը, գոյները են խտանում: Մեր Գողթան երգերն են արթնանում ու արթնացնում այս ձորերը: Գուսանները են մըրցում: Ու թող հին երգերի, բանաստեղծութիւնների հետ հնչեն նոր երգեր: Վեհ ու հանդիսաւոր հնչում է «Ով հայոց աշխարհ» երգը, որ հնչել է շատ երկրներում:

Մեր ժողովուրդը հինաւուրց մի լավ սովորոյթ ունի. մարդ չի կարող իր ուրախութեանը մասնակից չանել նըրան, որ գիտէ հենց ուրախութեան գինը: Իհարկէ, Արթիկն ու նրա փառաբանուած «Լըմբատ» ազգագրական խումբը, շրջանի ինքնագործ շատ խըմբեր կարող են երգով ընդունել, լիացնել ու ճանապարհել շատ շատերին, բայց այսօր... Նավասարդի վերածնունդն է, այսօր համազգային տօնախմբութիւն է: Գեղարուեստական, ինքնագործ բազմաթիւ կոլեկտիվներ են եկել այստեղ: Նրանց հետ՝ Ստեփանակերտի «Արցախը»: Մեզ հիւր են եկել Տալլինի «Տույգուլինէ» ժողովրդական պարի համոյթը, Բելոռուսիայի Բարանովիչի քաղաքի «Ճուրոչկա» երգիպարի համոյթը...

Հնարաւոր չէր հաշուել, թէ քանի տեղ են երգում, պարում, քանի ինքնագործ խումբ է հանդէս գալիս: Լաբախաղայի՞ն նայես, ձախաղերո՞վ հիանաս, նայես հաբիւրամեայ այս ծերանու՞ն, որ ձեռքերն է պարզել ու դարի ու իր կեանքի պարն է պարում, թէ այս պարմանում նայես, որի ոտքերի տակից, հենց քարերի միջից ասես կայծեր են թռչում: Երգերն են գերում, երգերը՝ հնօրեայ, բանաստեղծութիւններ

(ՇԱՐ.Ը 14-ՐԴ ԷՋ)

ԵՓՐԱՏ՝ ՄԱՅՐ ԳԵՏ

ՆՈՐԱՅՐ ԱԴԱԼԵԱՆ

Շատ տարիներ առաջ էր՝ իմ պատանեկութեան օրերին, հիմա թուականը չեմ յիշում, Վահրամ Փափազեանը Երեւանում խաղալու էր «Օթէլլօ»: Հայրս՝ երգնկացի Մարտիրոսը, որ անձամբ ճանաչում էր արուեստագէտին, իսկ նա հօրըս չէր ճանաչում, այս մեծ ու դժուար կեանքում լինում է նաեւ այսպիսի կատակերգութիւն, մի տոմս էր ձեռք բերել, որը տուեց ինձ եւ ասաց. «Տղաս, ես Փափազին շատ եմ հանդիպել, հիմա դու գնայ տես ձեր առծիւին, գուցէ էլ առիթ չլինի»:

Փափազեանի մասին լսել էի, տեսել նրա Օթէլլոյի մը լուսանկարը: Մեր հին տունը Սունդուկեանի անուան թատրոնից հեռու չէր, բայց ես, ներկայացումից շատ առաջ, ելայ տնից ու վազեցի - վազեցի այնտեղ. վախենում էի ուշանամ կամ, յանկարծ, արուեստագէտին մի վատ բան պատահի, եւ ես նրան չտեսնեմ երբեք:

Պատահեց ամենաանսպասելին. ես տեսայ Փափազեանին բեմի վրայ: Աւելորդ է նկարագրել նրա կերպարանքը եւ կեցուածքը, որովհետեւ, համոզուած եմ, աշխարհում չկայ մի հայ, որ տեսած չլինի նրա Օթէլլոյի բազմաթիւ լուսանկարներից գոնէ մէկը, գոնէ մէկը: Ես տեսայ այդ լուսանկարները կենդանի մարմնաւորմամբ եւ մտածեցի, որ Օթէլլոն ոչ թէ Շէյքսփիրինն է, ինչպէս գրուած է գրքերում, այլ Վահրամ Փափազեանինը: Ես այն ժամանակ գրեթէ երեխայ էի եւ կարող էի սխալուել, իսկ այժմ՝ այս տարիքում, ներողութիւն եմ խնդրում իմ հեռու-մօտիկներից, որ դարձեալ նոյնն եմ կարծում՝ ոչինչ-ոչինչ չի փոխուել իմ երկնքի տակ:

Փափազեանը երբեմն գոռում էր ու մռնչում իսկական առիւծի նման, շատ բառեր ու նախադասութիւններ խորհրդաւոր էին եւ անհասկանալի, սակայն, այդ մռնչիւնը, հիմա էլ համոզուած եմ, հանճարեղ էր, այդ ամէնը նըրա արդէն այրուած կեանքի մոխիրն էր, բայց հանճարեղ մոխիրը, իսկ որքա՜ն աւելի հանճարեղ էր եղել կրակ-բոցը, որի լոյսն ու ջերմութիւնը հօրս սրտին էր բաժին հասել:

Այդուամենայնիւ, մի քանի բառ-նախադասութիւն ես պարզ ու յստակ լսեցի. դրանից մէկը «Հալէպ»ն էր, որը երեւ թէ չորս անգամ կրկնեց նա ներկայացման աւարտին, սուրսայր դաշոյնով կոկորդը կտրելուց առաջ:

Ես առաջին անգամ էի լսում Հալէպ-ը, ես չգիտէի ի՞նչ է նա, որտե՞ղ է գտնւում, իրականութի՞ւն, թէ՞ երազ... Տարիներ անց իմացայ, որ Հալէպը քաղաք է Սիրիայում, գթասիրտ քաղաք, դուռն ու լուսամուտը բաց քաղաք, փրկիչ քաղաք իմ դժբախտ նախնեաց համար: Աստիճանաբար նա մտաւ իմ կենսագրութեան եւ ճակատագրի մէջ: Ես սիրեցի Հալէպը՝ առանց նրան տեսնելու:

Նրան տեսայ աւելի ուշ, 1985 թուականի Դեկտեմբերին, երբ արդէն «Գրական Թերթ»ի գլխաւոր խմբագիրն էի, եւ Թէքէեան Մշակութային Միութեան հրաւէրով գնացել էի Հալէպ՝ գեղագիտամբ հանդէս գալու Րաֆֆու ծննդեան 150-ամեակին նուիրուած հանդիսաւոր երեկոյում:

Տարիներ-տասնամեակներ առաջ, Փափազեանի մտքերում, դեռեւս կայծկլտացող Հալէպ Քաղաք, որ գտնւում էր հեռու-հեռաւոր մի աշխարհում, նոյնիսկ աշխարհից դուրս՝ տիեզերքի անսահմանութեան մէջ, թըւում էր օրեր ու ամիսներ լոյսի արագութեամբ պիտի գընամ՝ հասնելու քեզ, իսկ այժմ ինքնաթիռով ես քո գիրկն ընկայ ընդամէնը երկու ժամից, ի՜նչ հրաշք, ուրեմն դու եղել ես իմ կողքին, իմ մէջ եւ ես էլ քո մէջ եմ եղել, քո կողքին, ու չենք իմացել ո՛չ ես եւ ո՛չ դու:

Ցուրտ օր էր. քաղաքի պատմական բերդի բարձունքի քարերին կանգնած՝ ես դիտում էի Հալէպը եւ լսում մոլլայի աղօթքը, որ երկնքից իջնում էր քաղաքի անծայրածիր, ներմակ ու արեւային անկողնու վրայ:

Երկու շաբաթ, օր ու գիշեր, նա չհեռացաւ ինձնից, ես՝ նրանից, մեր ժամադրավայրը «Պարօն» պանդոկն էր, առմէկոտ փողոցներն ու հրապարակները՝ արաբա-հայերէն բառերով, լաբիրինթոս շուկան, որտեղ ես դարձեալ յիշեցի հօրս, որ արդէն դրախտում էր, եւ տեսայ Օթէլլօ-Փափազեանին. նա փաթթուած տանիկի կոկորդը բըռնած, վրէժ էր լուծում նրանից իր-իմ ժողովրդի եւ պետութեան արժանապատուութիւնը վիրաւորելու համար:

Միայն մէկ-երկու օրով մենք բաժանուեցինք-չբաժանուեցինք իրարից, երբ գնացի Լաթաքիա, Քեսապ քաղաք, Դամասկոս եւ Ճակատագիր, Տէր-Զօր...

Աւտոմեքենան անցնում էր հայոց ողբերգութեան անապատով, աջ ու ահեակ աւազուտներ էին, արեւից խանձուած փուշ ու տատասկ եւ եռաստանը, հեռաստանը, եռաստանը՝ մի բաց մատեան անմեղ ու մաքուր երկնքի տակ՝ թուրք կացինով գըրուած-որագրուած այն երբեւէ կան թուականին:

(ՇԱՐ.Ը 14-ՐԴ ԷՋ)

ՍՐՏԻ ԽՕՍՔ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԵՒ ԱՐՑԱԽԻ ՀԱՐԱԶԱՏՆԵՐՈՒՍ

Հայաստանի եւ Արցախի հարազատ ժողրեր եւ եղբայրներ,

Ներկայ տարեշրջանի Փետրուարէն ի վեր ձեր կեանքը հիմնապէս յեղաշրջած է այն զանգուածային շարժումով որ ծնունդ առաւ Արցախի հայ բաջորդիներու, մայր հայրենիքին հետ վերամիաձուլու արդար եւ մարդկային տենչէն:

Մենք, ֆաղաքական ողբերգական պայմաններու բերումով ազգիս զրուած հայորդիներս, ձեր տագնապով տագնապեցանք, ձեր ուրախութիւններուն մասնակից եղանք, եւ կիսեցինք ձեր խոր դառնութիւնները ու յուսախաբութիւնները:

Մեր ամէնէն ցնցող եւ մեր առջեւ բացառ ապագայ արիւնահեղութիւններու հանգրուանը, ներ Ապրիլ 24-ներու վերակրկնումը: Հաւանական ողբերգութիւններ՝ որոնց առարկայ պէտք չէ՛ դառնայ հայ ժողովուրդը՝ ուր ալ գտնուի աշխարհի ծայրամասերուն – Հայաստան, Արցախ, Պաֆու, Ասրպէյճանի այլ շրջաններ ու գիւղեր, կամ այլուր:

Մեր ժողովուրդը, տառապալից դարերէ ետք եկաւ-հասաւ քսաներորդ դարու վերջին, միլիոնաւոր մարդկային էակներու հետ ողջունելով «ֆաղաքակրթութեան» հարիւրամեակին ծնունդը՝ որ ամէն բարիք ու խաղաղութիւն պիտի ընծայէր, հայ ժողովուրդը ենթարկուեցաւ «ֆաղաքակրթութեան» այս դարու առաջին մինչեւ այսօր անդատապարտ եւ անհատոյց կը մնայ, շնորհիւ ոճրագործին եւ զայն պաշտպանող պետութիւններուն:

1918ին, Հայաստանի Հանրապետութեան հիմնադրութեամբ, պայմանները դարձեալ նպաստաւոր չեղան մեզի, եւ հայ պետականութեան անկումէն վեց դար ետք ծնունդ առած նոր ծիլը դառն փորձութիւններու ենթարկուեցաւ, երեսակայ իր կեանքը նշանաւորուեցաւ անդուլ պատերազմներով ու արիւնահեղութեամբ, անօթութեամբ ու համաճարակներով:

1920 Նոյեմբեր 29ին համայնավար վարչակարգ ընդունած Հայաստանը, բէեւ ոչ գոյութիւնը ա՛յ ապահոված, նշաւակ եղաւ Ստալինի ոճրապարտ կամայականութիւններուն որով կատորակուեցաւ եւ աւելի՛ փոքրացաւ՝ էթնիական-ստալինեան հակահայ որոշումներով կորսնցնելով Նախիջեւանը եւ Արցախը: Եւ ապահովի, հազիւ իննգրեայ գոած, որբերը հաւաքած, խաղաղ ու շինարար աշխատանքի լծուած՝ հայ ժողովուրդը 1930ական թուականներուն ու յետոյ՝ 949ին, տասնեակ հազարաւոր իր ամէնէն գաւակները զոհ տուաւ ստալինեան-բերիական բռնութիւններուն, ամենց աշխուշ մարմինները թաղելով Սիպերիոյ ամէնայրածիր սառոյցներուն տակ:

Եւ ապա, հայրենական պատերազմին, աւելի քան 150,000 երիտասարդներ իրենց մտաղ կեանքը նուիրաբերեցին՝ խորտակելու համար նացի եւ փաշիստ ահաբեկիչներու յառաջխաղացքը, եւ այսպէս ապահովելու ետ՝ Հայաստանի անվտանգութիւնը: Այսօր, Հայաստանի եւ Արցախի աւանները եւ ամէնէն հեռաւոր գիւղերուն մէջ անգամ կը բարձրանան զոհուածներու յուշակոթողներ, որպէս վկայութիւն այն սարսափելի գինին զոր դուէ վճարեցիք՝ յանուն հայրենիքի եւ ազգային արդարութիւններու:

Ո՛չ, նման ողբերգութիւններ հեռո՛ւ պէտք է մնան Հայաստանէն եւ Արցախէն: Ան մը արթնան հողի համար մեր ժողովուրդը ամենէն բարձր հատուցումը տուած է – միլիոնաւորներու կեանքը, եւ մենք չէ՛ որ այժմ հովին պիտի տանի ետ ետ՝ հողը, ե՛ւ մշակոյթ, ե՛ւ պետականութիւն, ե՛ւ մեր ցեղային գոյութիւնն իսկ:

Ներ ամբողջ կը հաւաքուին Հայաստանի կապոյտ երկնակամարին վրայ՝ ի ներ փոթորիկներու եւ ամենաուժ հեղեղներու հաւանականութեամբ:

Արդիւնքէ՛ փոթորիկներու պայթումը Հայաստանի վրայ՝ շրջահայեցողութեամբ տէ՛ր եղէք այն սրբազան աւանդին որ արիւնոռոգ հողն է, բարձրարեր լեռները են ու ժայռերը, ֆառագաթաթ Արագածն է եւ կաթողիկէ Սուրբ Էջմիածինը, հեկեկացող Սեւանն է եւ էիմիաճիւրեորու մէջ կորսուած Երեւանն ու Կիրովականը, որ մեր պատմական յուշակոթողներն են, եւ մեր պապերուն սուրբ գերեզմանները:

Ժողո՛ր, եղբայրնե՛ր, ձեր ցայուածէը յառեցէ՛ք գերի Արարատին, խորհո՛ւրդ առէ՛ք անկէ՝ որ ականատեսն է եղած մեր ժողովուրդի երեքհազարամեայ փառքին ու անկումին, յաջողութիւններուն եւ ընկրկումներուն: Ան պիտի ըսէ ձեզի· «Շրջահայեաց եղէ՛ք եւ յա՛ւ կշռեցէ՛ք իւրաքանչիւր բառը զոր կ'արտասանէ՛ք եւ իւրաքանչիւր արարքը զոր կը գործէ՛ք: Եղէ՛ք խորամանկ ու դիւանագէտ, մի՛ տարուիէ անոնցմէ՝ որոնք ձեզի պիտի խոստանան ամէն ինչ բայց պիտի տան ոչինչ, որոնք ձեզ պիտի մղեն հայլերու՝ դէպի անդունդ առաջնորդող, որոնք ձեզ պիտի յուսադրեն դուրսէն գալիք օգնութիւններու ոսկեայ հեռանկարով, սակայն ձեզի պիտի տան միայն սին խոստումներ եւ անապատի միրաժներ»:

Մի՛ դնէք ձեր յոյսը ուրիշներու վրայ, օտար պետութիւններու բարեացակամութեան եւ «հայասիրութեան» մի՛ ապաւինիք երբեմ: Վերջին հարիւրամեակի մեր պատմութիւնը վկայ է· ո՛չ մէկ պետութիւն, հրիստոնեայ կամ այլ դաւանանքի, մէկ կողէկի օժանդակութիւն տուած է հայ ժողովուրդին: Ընդհակառակը, մենք շահագործուած ենք ու ապա մէկդի շպրտուած՝ որպէս անպէտ իրեր: Թախծ են մեզ, որովհետեւ անբարոյ դիւանագիտութիւնը ա՛յս կը պահանջէ: Մի՛ իյնաք օտարներէն օգնութիւն յուսալու սխալին մէջ, մի՛ կրկնէք այն՝ ինչ որ մեր նախնիները ըրին հարիւր տարի առաջ եւ աւելի ետ:

Բացէ՛ք ձարտէսը, գտէ՛ք փոքրիկ Հայաստանը, ապա դիտեցէք մեր դրացիները – թշնամիներով շրջապատուած ենք: Կ'ուզէ՞ք վերադառնալ 1918 Մայիսի ճակատագրական օրերուն, երբ Սարտարապատի արդար հողին վրայ մահու եւ կենաց պայքար էր: Այսօր, 1988ին, այդ պայքարէն յաղթական չենք կրնար ելլել, սակայն վերջնականապէս կրնանք կործանիլ ու անհետանալ:

Սարսափները որոնք գործուեցան ստալինեան բռնատիրութեան տասնամեակներուն, անբարոյականութիւնները որոնք կեանքի իրաւունք ստացան պրեժնեւեան լճացումի տարիներուն՝ անարդարանալի եւ եւ անընդունելի: Ժամանակը պիտի սրբագրէ խծդծութիւնները ու բարոյականի անկումները, եւ հայ ժողովուրդի դարաւոր նկարագիրը, այնման նման մեր լեռներու կարծր ժայռերուն բայց այնման փխրուն որքան նոր բացուած ակօս մը Արարատեան դաշտավայրի մայր կուրծքին վրայ, պիտի վերականգնի եւ վերածնի, մեզ՝ ամբողջ եւ միացած հայութիւնը առաջնորդելու դէպի նոր դարաշրջանը:

Ձեր ցաւը, ձեր պայքարը, ձեր պարտութիւնները ու յաջողութիւնները մե՛րն ալ են, մենք որ կը տառապինք ձեր հետ, կը սգանք Սումկայթի զոհերը, կ'ողբանք Զուարթնոցի ցահատակը, եւ կ'աւաղենք Խոճալուի սպանեալ երիտասարդին կորուստը: Կը մղկտանք Արցախի մեր հարազատներուն ցաւով, եւ մեր ձայնը կը միացնենք ձեր կոչերուն՝ զայն ազատագրելու եւ մայր հողին վերադարձնելու:

Եւ սակայն եղէ՛ք զգօն եւ զգուշաւոր, որովհետեւ թշնամիները բազմաթիւ են ու ամէն տեղ, մինչ մենք փոքրաթիւ ենք ու առանձին: Ամէն խօսք, ամէն լուսանգ, իւրաքանչիւր քար կշռեցէ՛ք· գործածելէ առաջ: Մի՛ տարուիէ անոնցմէ որոնք զուր յոյսերով եւ անիրականալի պատրաստիներով ձեզ կ'ծրօրեն: Մտիկ մի՛ ընէ՛ք անոնց՝ որոնք արտասահմանէն սին խոստումներու ոսկին կը շողացնեն ձեր աչքերուն· անոնք սուտ եւ կեղծ մարգարէներ են, որոնք մեր երկիրը վտանգի կրնան ենթարկել: Բայց մանաւանդ՝ զգուշացէ՛ք նոր թշնամիներ պատրաստելէ: Անյուսալիները ձեզ թող չմղէ արարքներու՝ որոնց համար զղջալու պատեհութիւնը պիտի չունենաք:

Սփիւռքի հայութիւնը ձեր կողքին է, եւ բարոյապէս ու նիւթապէս պիտի օժանդակէ՝ որպէսզի բոլորիս հայրենիքը բարգաւանի, զօրանայ, վերատիրանայ Արցախին եւ բուծելէ ետք անարդարութիւններու վէրքերը, հպարտօրէն նայի ապագային:

Եւ հաւատացէ՛ք, ձեզի եւ մեզի հետ են Վահագնը եւ Հայկը, Մեսրոպ Մաշտոցն ու Վարդանը, Սասունցի Դաւիթն ու միւս Դաւիթը Արցախի, Աղբիւր Սերոբը ու Անդրանիկը:

Մե՛նք ենք, եւ մեր ճակատագիրը, մեր պատմութիւնը, մեր առաքելութիւնը՝ հայ մնալու:

Ղայի՛մ կացէք, հարազատնե՛ր, ժողրեր եւ եղբայրներ:

ԱՐԱՇ ԳԱԼԱՍՏԵԱՆ
«ՊԱՅԿԱՐ»

ԴԷՊԻ ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ

(ՏԵՍ. 11-ՐԴ ԷՋԷՆ)

Հարուստներով՝ երբ անհատներ կը թերանան իրենց պարտականութեան մէջ: Եթէ անհրաժեշտ ըլլայ պէտք է հրապարակուի ցանկը տուրքի չվճարողներուն: Համահայկական Դաշնակցութիւնը պիտի նախաձեռնէ կրթական ընկերային, մշակութային, մի՛ջ-մշակութային գործունէութիւններ: Ան պիտի հրատարակէ գիրքեր, թուղթկներ, հանդէսներ, լրագիրներ, հանդէսներ, լրագիրներ՝ բազմալեզուներով, եւ նաեւ տեղեկատուութեանց գրասենեակներ հաստատել զանազան մայրաքաղաքներու մէջ: Ան պիտի հրատարակէ հայկական ողբերգութեան հետ կապ ունեցող բոլոր վաւերաթուղթերը՝ անգլերէնով եւ այլ լեզուներով – լուրջ ուսումնասիրութիւններ եւ ժողովրդական գործեր: Ան պիտի բացայայտուի փրոփագանտի համար թափուած լուրջ ջանքերով:

Համահայկական Դաշնակցութիւնը պիտի հրաշխատրէ Համահայկական Ֆոնտրէքը, իր քաղաքական թեւը, բոլոր համայնքներէն ընտրուած ներկայացուցիչներով, ուր տիրող տարրը պէտք է ըլլայ երիտասարդութիւնը: Ան պիտի աշխատի վերակենդանացնելու համար հայկական հարցը, եւ հրդեհել երիտասարդութիւնը առաքելութեան մը զգացումով, եւ անոնց տալ նոր հպարտութիւն եւ արժանապատուութեան զգացում իրենց ամերիկացի՛ եւ իրենց հա՛յ, այս երկու երանները մեր գիտակցութեան՝ ո՛չ թէ իրենց դէմ պայքարելով, այլ միլիարդ ամբողջացնելով, յղկելու համար ամերիկահայ նկարագիրը եւ զայն ընելով աւելի հարուստ, աւելի շարժուն, աւելի ստեղծագործ:

Այս ձեւով, Համահայկական Դաշնակցութիւնը պիտի կարենայ իրարու զօթել մեր բոլոր գաղութները հարաւային եւ Հիւսիսային Ամերիկաներու մէջ, Եւրոպայի, Մերձաւոր եւ Միջին Արեւելքի մէջ եւ այլուր, տեղական եւ միջազգային, մի՛ջ-մշակութային կազմակերպութիւններու միջոցաւ, միաժամանակ հաւատարիմ մնալով տեղական իրանութիւններուն, ամէնուրեք: Ահաւասիկ ստիպողական պահանջ մըն է: Մեր հաւատարմութիւնը իրրեւ ամերիկեան քաղաքացի բնաւ խնդրոյ առարկայ պէտք չէ ըլլայ:

Մինչ այդ, մեր Համահայկական Ֆոնտրէքը հանդիսումներ կազմակերպելով Նիւ Եորքի, Փարիզի, Ա՛ֆնչքի կամ ժընեւի կամ Գէյրութի մէջ, պիտի զբաղի հայկական հարցով եւ հայ ժողովուրդի իրաւունքներով: Ան պիտի ունենայ նաեւ անպաշտօն ներկայացուցիչներ կամ դեսպաններ Ո՛աշինկթընի, Փարիզի, Լոնտոնի, Հռոմի, Ա-թէնքի, Կիպրոսի, Գահիրէի, Մոսկուայի, Գուէնոս Այրէսի, Հնդկաստանի եւ Վատիկանի մէջ: Հայկական ուղեղներէ բաղկացած առաջնակարգ մարմին մը պիտի գործէ նաեւ իրրեւ քաղաքականութեան յանձնախումբ:

Այս է մեր դէմ գտնուող առաջնահերթ հարցը, եւ ժամանակը հասուն է գործին ձեռնամուխ ընելու համար: Մենք կրնանք յաղթական դուրս գալ միացեալ ճակատի մը լրիւ ջանքերով: Նոր հայկականութիւնը կրնայ դառնալ զօրաւոր ուժ մը չորս միլիոն հոգիներէ բաղկացած, եւ նաեւ ուղի մը մեծութեան՝ մեր երիտասարդութեան համար:

Թարգմ· Ն. Ա.

ԵՓՐԱՏ՝ ՄԱՅՐ ԳԵՏ

(ՇԱՐ. 12-ՐԴ ԷՋԷՆ)

Ես նստած էի վարորդի կողքին, հետեւում համայն սփիւռքի մամուլի աշխատակից Թորոս Թորանեանն էր եւ «Զարթօնք»ի թղթակից Ռոզէթը: Ես անչափ մենակ էի աշխարհում, Ռոզէթը մենակ էր, Թորոսը մենակ էր, վարորդը մենակ էր: Մենք մենակ ու միայնակ էինք:

Կամաց-կամաց, ինչ-որ զգացմունք խորհրդաւոր տագնապով փաթաթուեց սրտիս: Շուտով հասկացայ. սիրտս ու աչքերս որոնում էին նրան՝ իմ մայր գետը:

Առաջին անգամ նա երեւաց հեռու հեռուում՝ աւազաբլուրների գոգաւորութեան մէջ, շունչը պահած լճի պէս: Յետոյ մի ամբողջ յաւիտենականութիւն կորաւ-անէացաւ իմ տեսադաշտից, բայց ես արդէն գիտէի, որ մենք կրկին հանդիպելու ենք: Եթէ շատ մօտենանք, - սրտատրոփ խորհեցի ես, - նա կը ճանաչի՞ ինձ...

Երբ բլուրները հալուեցին, նա դարձեալ յայտնուեց, բայց այս անգամ անսկիզբ ու անհատնում կապոյտ ժապաւէնի նման, որ ոլորապտոյտներ էր գործում լուռ ու մեռած անապատում: Եւ մօտենում էինք, մօտենում էինք, մինչեւ մօտենում էինք իրար, ու սիրտս հեկեկում էր կարօտից, ցաւից, զայրոյթից, վրէժից, սիրուց:

Ես աշխարհում շատ գետեր չեմ տեսել, իսկ աշխարհագրութիւնից գիտեմ նշանաւորների մասին, որոնց ափերը, ասում են, անհնարին է չափել աչքի թռիչքով:

Սակայն, Եփրատը ուրիշ էր՝ անօրինակ ու գաղտնախորհուրդ:

Ես վարորդին խնդրեցի՝ դանդաղ քշել մեքենան: Յետոյ կոպիտ ու նեարդային պահանջեցի՝ կանգ առնել ու չշարժուել այլեւս... երբ մեքենան մի քանի րոպէ առաջ կանգ էր առել արդէն:

Եփրատ, ամենամեծ գետ:

Եփրատ, ամենադաժան ու անարդար գետ:

Եփրատ, ամենահարազատ գետ, իմ արիւն:

Եփրատ, Եփրատ, դու ամենահարուստ եւ զարհուրելի գետ իմ, ժողովրդի հազարամեակների յիշողութեան ողբերգութեամբ...

Տէյր էլ-Զօր քաղաք՝ Եփրատի միջին հոսանքի աջ ափին, դու արձանագրուել ես իմ յիշողութեան գրքում անջնջելիօրէն: Դու նոր զգեստներ ես հագել՝ խաբելու ինձ, բայց քո խանութների ու սրճարանների գունեղ ցուցափեղկերի, առափնեայ փողոցիդ մեծահարուստ ու շքեղ առանձնատների հետեւում ես տեսնում եմ քո իսկական դէմքը: Իմացիր, յիշողութիւնը, որ ապրում է եւ ապրեցնում ինձ, անհնարին է սրբագրել ժամանակակից ոճաձեւերով: Դէմքդ փոխուել է, շատ է փոխուել, սակայն, էութիւնդ նոյնն է իմ եւ բիւր ու անհաշիւ հայրենակիցներիս համար, այսօր եւ յաւիտեանս յաւիտենից:

Նստած ենք գետեզերքի բացօթեայ ճաշարանում: Եփրատը հոսում է դանդաղ՝ հիւսիս-արեւելեան հորիզոններից, բերելով իմ նախնեաց շշուկներն ու հառաչանքները: Երկաթեայ հսկայական կամուրջը, ծանր գլուխը դրել է գետի հանդիպակաց ափին, որտեղ կանաչ խաղահրապարակում, զուարճանում են երեխաները: Սա այն կամուրջը չէ, որտեղից հայ աղջիկները խումբ-խումբ նետուել են գետը՝ իրենց մաքրութիւնը անարատ պահելու համար, մահը գերադասել բռնաբարուած ու ստրկական կեանքից: Օդը լցուած է արաբերէն երաժշտութեամբ: Ես վարորդին խնդրում եմ՝ մեքենայում փնտռող հայ երգերի ժապաւէնը տալ ճաշարանի տիրոջը, թող այս ժամին հնչի մեր ձայնը՝ ամբողջ աշխարհի ու մեզ համար: Քիչ յետոյ Տէյր էլ-Զօրում, Եփրատի ափերին, անապատի աւազուտներում, ամբողջ Մերձաւոր ու Միջին Արեւելքում, աշխարհի բոլոր մայրցամաքներում, հնչում է «Օ՜, Հայոց աշխարհ...»:

Ա՜խ, Հայոց աշխարհ...

Արաբ սպասեակը օղի է լցնում մեր բաժակները: Ես վերցնում եմ իմ բաժակը, մի կում անում, բաժակը կիսով չափ դատարկում Եփրատի մէջ եւ մնացածը խմում մինչեւ վերջին կաթիլը: Իմ օրինակին լուռ հետեւում են Թորոսը, Ռոզէթը, վարորդը: Քիչ այն կողմ մեր հանդէպ խոնարհ կանգնած սպասեակը շփոթւում է. միթէ՞ օղին դուր չեկաւ մեզ...

Ես խմում եմ. քո՛ կենացը Եփրատ:

Ես խմում եմ. քո՛ կենացը, Սիրիա:

Ես խմում եմ ձեր կենացը, Մայր հայրենիք եւ Սփիւռք:

Ես խմում եմ. ձեր կենացը, Եփրատի ջրերում հերարձակ քնած իմ քոյրեր:

Ես, որ վերջին տարիներին հարբում եմ մէկ բաժակից անգամ, հիմա չեմ հարբում ամենեւին, թէեւ բաժակը մեծ է եւ օղին թունդ: Եւ խմում եմ կրկին ու դարձեալ: Քո կենացը, ձեր կենացը, էլի քո կենացը, մեր կենացը, քո կենացը, արտասւում, խեղդւում են բառերը իմ կոկորդում:

Երեխաները շարունակում են խաղալ, անհոգ ու երջանիկ:

Ես ելնում եմ աթոռից, իջնում զառիվայր քարափով եւ ընդհուպ մօտենում Եփրատին: Ես կռանում եմ, բուռս ջուր վերցնում եւ խմում: Վերեւից արաբ սպասեակը ինչ-որ բան է բղաւում՝ ջուրը կեղտոտ է: Ես մի քանի ափ Եփրատ եմ խմում: Երբ վերադառնում եմ սեղանի մօտ, խնդրում եմ Թորոսին՝ սպասեակին ասել, որ Եփրատի ջրերը գալիս են Երզնկայից, որտեղ ծնուել եմ իմ հայրը եւ նրա տոհմածառը: Թորոսը թարգմանում է: Սպասեակը ժպտում է՝ ոչինչ չհասկանալով:

Մինչեւ բարի Հալէպ՝ մեզանից ոչ ոք չի խօսում: Եւ այդ քար լռութիւնը այսօր էլ խլացնում-ճզմում է սիրտս:

«ԳՐԱԿԱՆ ԹԵՐԹ»

ՆԱՎԱՍԱՐԴԵԱՆ ՏՕՆԱԽՄԲՈՒԹԻՒՆ

(ՇԱՐ. 12-ՐԴ ԷՋԷՆ)

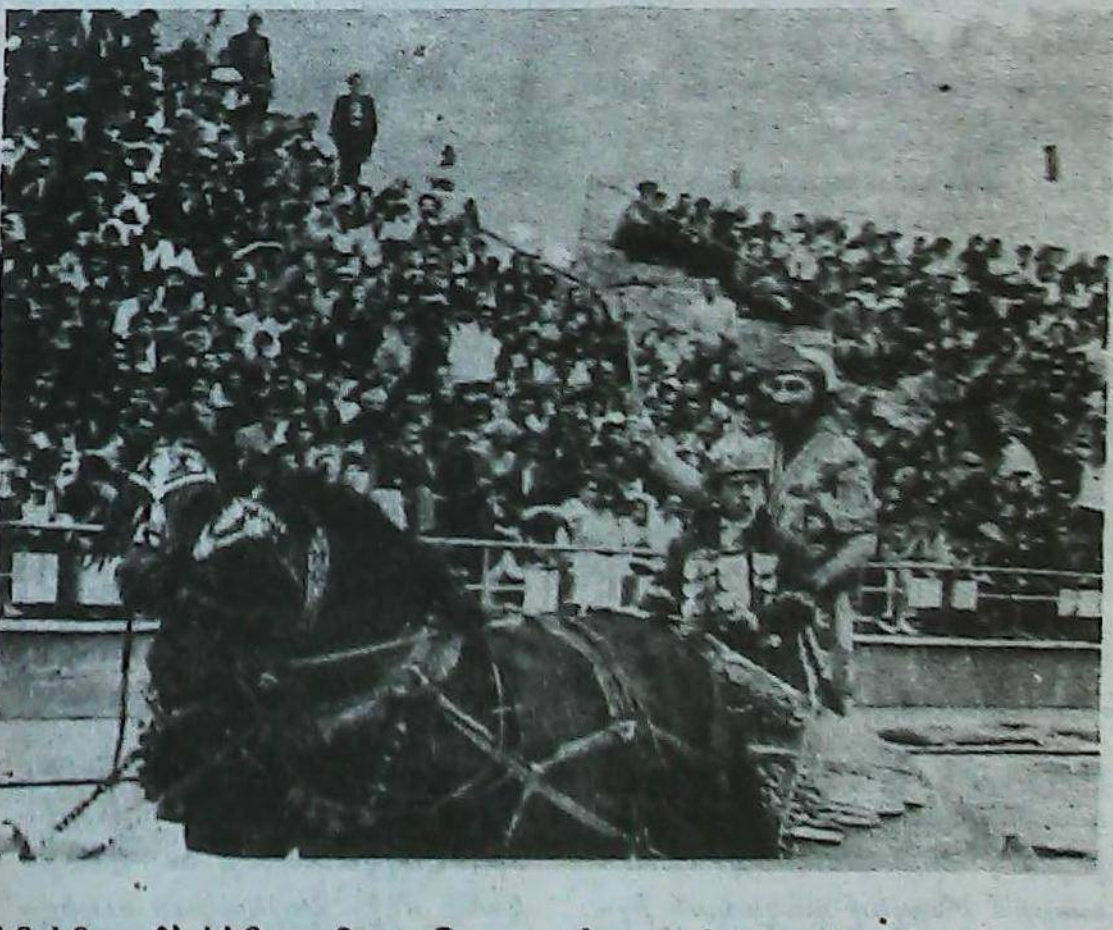

...են հնչում՝ հին ու նոր: Պարում են բոլորը, երգում են բոլորը: Ժողովրդական տօնախմբութիւն: Իսկ խնկամաններում կրակներ են վառւում: Շուրջպարը տարածւում է անուշ բուրմունքը: Հայոց հողի վրայ մեր էստոնացի հիւրերը իրենց պարն են պարում՝ եղբայրութեան, հաւատարմութեան պարը: Նրանց պետական դրօշն էր փողփողում մեր բնակավայրերի խորհրդանիշերով, հայկական զարդանախշերով, դրօշներով զուգուած մեր ճոպալանջերին: Ցուցադրում են իրենց արուեստը ու դիտում են մեր պարերը, լսում են երգերը, ականատես են լինում, թէ ինչպէս են մրցում մեր գուսանները, ինչպէս են մեր ու մանում, ահել ու ջահել, ծանօթ ու անծանօթ դարձել մի սիրտ եւ ինչպէս են փոթորկւում, հուզւում... Ուրախ են, որ Հայոց Նաւասարդի Դուռը բացել են նաեւ իրենց, միւս տարին կգան... առանց հրաւէրի: Այդպէս են մտածում նաեւ բելոռուսները... Մեր աղջիկնե՜րը, նաիրեան դալար աղջիկնե՜րը՝ տեղով կրակ, բայց եւ խաղաղութիւն բերող, ձիթապտղի ճիւղերը ձեռքերին քայլում ու խաղաղութիւն են ցանկանում ոչ միայն հայոց բոլոր ծագերին, այլեւ աշխարհի բոլոր ծագերին:

Դադար է հարկաւոր: Եւ ասես հեքիաթում, ջրերի մօտ, ծաղկած քարերի փեշերին, ծաղիկների վրայ բացւում են սուփրասեղանները: Ամէն գիւղ ու տուն ասես իր հիւրն ունի, թէեւ այստեղ ոչ մէկը չհիշեց, որ ինքը հիւր է: Նաւասարդ է, նոր տարի է, էլ ի՞նչ հիւր: Եւ ամէն մի սուփրասեղանի «գլխին», պատւոյ հիւրերի կողքին նստած են գուսանները...

Այստեղ մի կտոր արդար հաց են վայելում, իսկ քիչ վերեւում հնձում են արտերը, ոսկեհեր արտերը: Հացառատ տարի է Շիրակում, Արթիկում: Հայրենեաց հացը առատ է: Պիտի ասեն՝ բարիքդ շատ, փառքդ շատ, Նաւասարդ...

Արթիկի քաղաքային մարզադաշտի շրջակայքում կազմակերպուած էր ժողովրդական վարպետների, ինքնուս նկարիչների աշխատանքների ցուցահանդէսվաճառք: Գորգագործ կանայք ու աղջիկներ իրենց գոյներն էին բերում նաւասարդեան կիրակի օրուայ պարգեւած գոյներին: Իսկ մարզադաշտում, շուրջ 15 հազար հանդիսականների առջեւ ելոյթ էին ունենում տար-

(ՇԱՐ.Ը 15-ՐԴ ԷՋ)

ԺԱՄԱՆՈՒՄ

(ՇԱՐ. 9-ՐԴ ԷՋԷՆ)

Երկուշաբթի ժամը 21ին երեւելի հիւրին ի պատիւ տըրւեցաւ հիւրասիրութիւն մը, որուն ներկայ էին գաղութիս զանազան կազմակերպութիւններու ներկայացուցիչները:

Երեքշաբթի, 22 Նոյեմբեր ժամը 20ին՝ ունեցաւ հանդիպում մը գաղութիս գրասէր թէ՛ բանաւոր հայ մամուլին հետ, ուր արծարծուեցան ողջ հայութիւնը յուզող կենսական հարցեր:

«ՍԱՐՏԱՐԱՊԱՏ»

. Remises
. Sepelios
. Traslados
CASA Rivera
CORALLO, CUFARO Y CIA.
Jubilados, pensionados, cónyuges y fliares. sin cargo
Av. Córdoba 4902-
T.E.: 773-2800/772-3288

RESTAURANTE ARMENIO
NUBAR
• ALTA COCINA ORIENTAL
Reserve su lugar
Cnel. Niceto Vega 4615 - Capital
Tel. 774-8571
Abierto todos los días a partir de las 20 hs.
Domingos al mediodía

ԱՐԵՒՄՏԱՀԱՅԵՐՈՒ ՎԻՃԱԿԻՆ ՈՒ ԹՈՒԱՔԱՆԱԿԻՆ ՄԱՍԻՆ

(ՇԱՐ. 11-ՐԴ ԷՋԷՆ)

...ան կառավարութեան դէմ, ...պատակ ունենալով «Անատո...ւի մէկ խոշոր մասը իրենց ...նկը անցընել»: Ճէմալ փա...ն այնուհետեւ կը նշէր որ ...րական իշխանութիւնները ...ենց նպատակներու իրա...րծումին համար օգտագոր...ցին հայ քոմիթաճիները, ...ոնք տարուած ըլլալով ան...ախ Հայաստանի ստեղծման ...ապարներով, ծառայեցին ...նոնց եւ սկսան արեւմտահա...րը զէնքի կոչել՝ ընդդէմ օս...անեան տիրապետութեան:

1920-ի քէմալական յաղթանակութենէն ետք այդ անհիմ ւ անհեթեթ յայտարարութիւնները ոչ միայն չհերքուեցան, այլ աւելի տարածուեցան: Երեւան եկան պատմագիտական բազմաթիւ «ուսումնասիրութիւններ», որոնք ցոյց կու տան արեւմտահայերու «բախտաւոր կեանքը» օսմանեան Թուրքիոյ մէջ եւ անոնց ապերախտ վարքագիծը Թուրք կառավարիչներու հանդէպ:

Այսօր Թրքական պաշտօնական ու քաղքենի շրջանները այդ ամէնը լայնօրէն կը քարոզեն իրենց թերթերով, ամսագրերով, հեռատեսիլի ու ձայնասփիւռի հաղորդումներով: Այսպէս, 1982 Սեպտեմբեր 6-ին «Հիւրրիյէթ» թերթին մէջ հրապարակուեցաւ «9 հարցում եւ 9 պատասխան հայկ. Հարցին մասին» ծաւալուն յօդուածը, ուր «արդեօք Թուրքերը ամբողջ պատմութեան ընթացքին ճնշած ու ճզմա՞ծ են Հայերը» հարցումին կը տրուի հետեւեալ պատասխանը.

Օսմանցիները նուաճելով Պոլիսը եւ տապալելով բիւզանդական կայսրութիւնը, Հայերը փրկեցին ձուլումէ եւ ոչնչացումէ ու անոնց կրօնական, քաղաքական, հասարակական ու տնտեսական զարգացման համար ստեղծեցին լայն հնարաւորութիւններ: Հայերը ոչ միայն կ'օգտուէին մահմետականներու հետ հաւասար իրաւունքներէ, այլեւ ունէին անոնց համեմատութեամբ արտօնութիւններ, (ազատ էին, օրինակ, զինուորական ծառայութենէ եւն.): Այդ ամէնուն շնորհիւ Հայերը կարճ ժամանակամիջոցի մէջ դարձան Կայսրութեան ամէնէն զարգացած ժողովուրդներէն մէկը:

1985-ին Ամերիկայի Վիսքոնսին քաղաքին մէջ անգլերէն հրապարակուեցաւ Քէմալ Քարփաթի աշխատութիւնը օսմանեան Կայսրութեան ազգաբնակչութեան մասին, ուր հեղինակը ցոյց կու տայ, որ Հայերը այդ երկրին մէջ 1881–1882-ին կը կազմէին 1.001.465 հոգի, որմէ 499.490-ը՝ Արեւմտեան Հայաստան կամ հայկական վեց վիլայէթներուն մէջ, իսկ 1914-ին՝ 1.161.169 հոգի, որմէ 583.519-ը՝ հայկական վիլայէթներուն մէջ: Ք. Քարփաթ նկատի չունի կաթողիկէ Հայերու թիւը 1881–1882, սակայն կը մատնանշէ որ 1914-ին անոնք օսմանեան Կայսրութեան մէջ 67.838 հոգի կը հաշուէին, որոնց 28.912-ը՝ հայկ. վեց վիլայէթներուն մէջ: Իսկ բողոքական Հայերու թուաքանակը, որ Ի. դարու սկիզբին Թուրքիոյ մէջ 24.850 էր, կը շրջանցէ:

Այդպէս, ուրեմն, ըստ պատմութեան Թուրք հին ու նոր կեղծարարներու, արեւմտահայերը օսմանեան Կայսրութեան մէջ ապրած են բարւօք կեանքով, ունեցած են նախանձելի կացութիւն եւ հետեւաբար աճած ու բարգաւաճած են:

Պահ մը հեռանանք իրականութենէն ու ընդունինք որ իրօք, այդպէս էր: Հաւատանք նաեւ Քէմալ Քարփաթի բերած տուեալներուն:

Հասկնալի է որ նման պայմաններու մէջ Հայերը պէտք է աճէին 2 - 2-5, նոյնիսկ 3 տոկոսով, մանաւանդ, եթէ նկատի ունենանք որ ինչպէս անցեալի մէջ, այնպէս ալ ԺԹ. դարու վերջի եւ Ի. դարու սկիզբին բնակչութեան բնական աճի արհեստական արգելումներ չեն եղած: Մեկնելով այդ բոլորէն եւ կատարելով հաշիւները, կ'ունենանք հետեւեալ պատկերը. արեւմտահայերը 1881 – 82-էն մինչեւ 1914 կամ 32 – 33 տարիներու ընթացքին 1% աճելու պարագային պէտք է ամբողջ Կայսրութեան մէջ կազմէին 1.390.704 հոգի, իսկ հայկ. վեց վիլայէթներուն մէջ 693.618: 2 տոկոսով աճելու պարագային՝ համապատասխան ձեւով 1.925.023 եւ 960.112 հոգի, վերջապէս, 3 տոկոսի պարագային՝ 2.656.190 եւ 1.324.793 հոգի:

Բայց Քէմալ Քարփաթի գիրքին մէջ կը նշուի որ 1914-ին արեւմտահայերը օսմանեան Կայսրութեան մէջ եղած են 1.161.169 հոգի, իսկ հայկ. վեց վիլայէթներուն մէջ 583.519 հոգի: Այսինքն՝ «բարւօք ու երջանիկ» ապրող Հայերը չեն աճեր, նոյնիսկ մէկ տոկոսով:

Ուրեմն, ինչպէս Ք. Քարփաթի, նոյնպէս իր գործընկերներուն բերած տեղեկութիւններն ու տուեալները արեւմտահայերու կացութեան ու թուաքանակին մասին, կեղծ են ու շինծու: Իրականութեան մէջ անոնք ապրած են օսմանեան Կայսրութեան ամենադաժան պայմաններուն մէջ, որուն հետեւանքով ունեցած են աճի շատ ցած մակարդակ: Իրականութեան մէջ արեւմտահայերը Թուրքիոյ մէջ 1880ական թուականներու սկիզբին չահուած են ոչ թէ մէկ միլիոն, այլ երեք միլիոն մարդ, իսկ 1914-ին՝ ոչ թէ մէկ միլիոնէն քիչ մը շատ, այլ աւելի քան երկու եւ կէս միլիոն: Այդ ամէնը հանգամանօրէն ապացուցուած է խորհ. պատմաբաններու կողմէ եւ աւելորդ կը նկատենք անգամ մը եւս հիմնաւորել:

Պատմութեան Թուրք կեղծարարները, պակսեցնելով արեւմտահայերու թիւը ընդհանրապէս Ա. աշխարհամարտի նախօրեակին՝ մասնաւորապէս, նպատակ ունին կատարելու նոր կեղծիք՝ ապացուցանելու որ Ա. աշխարհամարտի տարիներուն Թուրքիա կոտորուած են ոչ թէ 1,5 միլիոն Հայեր (իբր թէ այդքան Հայ եղած չըլլար), այլ ընդամէնը 300.000 այսինքն՝ այնքան, որքան իր յիշատակէ Թալաթ փաշան: Այդ ու նման կեղծիքներով անոնք կը ձգտին ժխտել հայկ. ցեղասպանութիւնը: Սակայն պատմութեան Թուրք կեղծարարները կրնան միայն անտեղեակ մարդիկը թիւրիմացութեան մէջ ձգել, բայց երբեք իրագեկները եւ պատմութեան գիտակները:

«ՑԱՌԱՋ»

ԽԱՉԲԱՌ ԹԻՒ 50

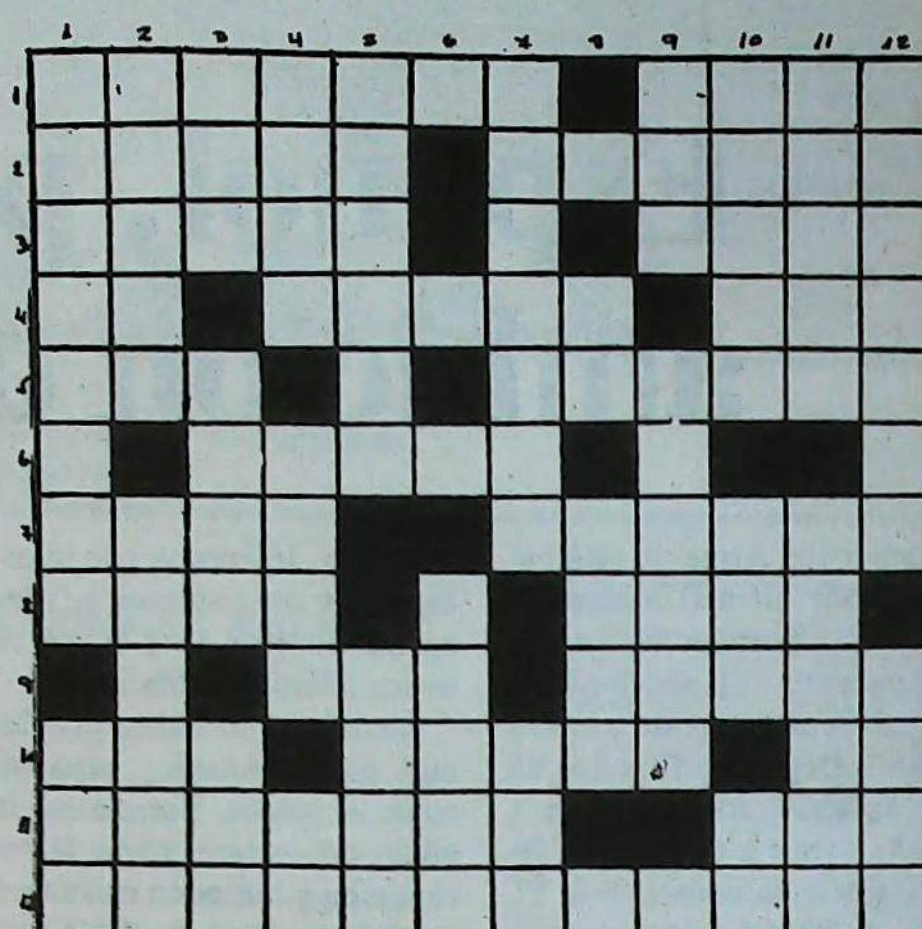

ՀՈՐԻԶՈՆԱԿԱՆ

1.– Երկրի մը գլուխը, Հ.Բ.Ը.Մ.ի նախագահ:
2.– Կիլիկիոյ մէջ մեծ քաղաք, տէր չունեցողը:
3.– Հ.Բ.Ը.Մ.ի ակումբներէն մէկուն ա. անունը հայաստանցի մեծ բանաստեղծ մը:
4.– Տարի, ծովին վրայ յառաջանալ, ՆԱՁԱ՝ առանց-ի:
5.– Պրազիլի մայրաքաղաքը, Հ.Բ.Ը.Մ.ի պաշտօնաթերթը:
6.– Մեքսիկայի առանց վերջին վանկին:
7.– Սուրիոյ նախագահ, երկիր Ափրիկէի մէջ:
8.– Խաղ մը, ֆրանսերէն *բախտ*՝ հակառակ կողմէն:
9.– Իգական անուն, ռուս՝ որուն անունով մի քանի քաղաքներ շինուած են, մէկը Հայաստանի մէջ:
10.– Ցուց. դերանուն, գործ:
11.– Միջերկրականի մէջ կղզեխումբ, անոր (արեւելահայերէն):
12.– Ութսուն տարեկան:

ՈՒՂՂԱՀԱՅԵԱՑ

1.– Հ.Բ.Ը.Մ.ի վարժարան, դրական մակբայ:
2.– Ակռայի, ֆրանսացի թատերագիր:
3.– Չոր խոտ, խալիֆա մը, տակը ցուցնող մասնիկ:
4.– Ելք չունեցող, հայասէր, լիբանանցի նախկին նախագահ, ցուց. դերանուն:
5.– Թագաւորական աթոռ, վակոն՝ առանց վերջին գիրին:
6.– Հիւսիսին հակառակը:
7.– Հայերէն խօսող, իշխանուհիի անուն
8.– Ձայնարկութիւն, ոսկոր:
9.– Մի սիրեր, հին Հայաստանի նահանգ մը:
10.– Գերման զօրավար՝ հայ եղեռնի շրջանէն, հեռաւորութիւն ցոյց տուող մասնիկ, ան (իգ).:
11.– Հին Հայաստանի գաւառ, մահմետական տօն մը:
12.– Վաւերական, գետակ:

ԼՈՒԾՈՒՄ ԹԻՒ 49 ԽԱՉԲԱՌԻ

ՀՈՐԻԶՈՆԱԿԱՆ	ՈՒՂՂԱՀԱՅԵԱՑ
1.– Ան Քրիստոս	1.– Ան, առամեալ
2.– Մարիամ, Աւօ	2.– Նախշուն, գրո
3.– Խաչ, ապրիս	3.– Ռաւուտ, ա
4.– Աշո, Սասնի	4.– Քիչ, գարս
5.– Ռուս, տարի	5.– Ռա, մոնէա
6.– Ալտ, մոկ, ափ	6.– Իմաստուն
7.– Ալու, ամ	7.– Պաակ, եչս
8.– Եղ, անեմ	8.– Տարեր, ամիր
9.– Արարէ, Զիլի	9.– Արարէ, Զիլի
10.– Լուսաւորիչ	10.– Լուսաւորիչ

ՆԱՎԱՍԱՐԴԵԱՆ ՏՕՆԱԽՄԲՈՒԹԻՒՆ

(ՇԱՐ. 14-ՐԴ ԷՋԷՆ)

բեր խմբեր: Երբ բեմահարթակը տրամադրուեց «Արցախ» խմբին, պարզ է, թէ ինչ ապրումներ ունեցաւ ամէն մի հանդիսական: Արցախցիները գերեցին իրենց ներկայացրած կենցաղային եւ հարսանեաց հանդէսի գունեղ պատկերներով: Ինչպէս բնութեան գըրկում, Հառիճում, այնպէս էլ մարզադաշտում շատ խմբեր եւոյթ ունեցան, անկարելի է խօսք աւել նրանցից ամէն մէկի արուեստի մասին: Ամբողջ օրը թողեց մի ինքնատիպ, Նավասարդին վայել ներկայացման տպաւորութիւն:

Քաղաքի «Բարեկամութիւն» այգում ուշ երեկոյեան, խարոյկի շուրջը սովեցան, ժողովրդտական տարբեր ժողովուրդների ներկայացուցիչները կատարեցին ազգային պարեր, մասնակցեցին զանազան խաղերի:

Եւ այսպէս, տօնուեց Նավասարդը, որ այսուհետեւ կը նշուի աւանդաբար եւ աւելի լայն շրջանակներ կը ներառնի:

ՎԱՀԱԳՆ ՀՐԱՉԵԱՆ
«ՀԱՅՐԵՆԻՔԻ ՁԱՅՆ»

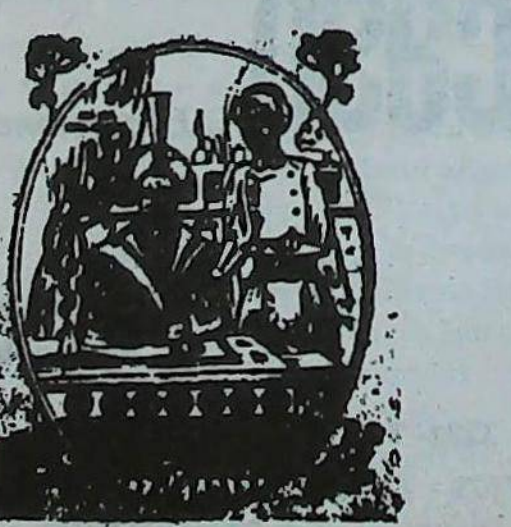

Su café molido
al gusto oriental

Gran Visir

Boedo 510.
T.E.: 97-4763

Español, por su ambición de gol

Deportivo Armenio está pasando por un mal momento, luego del gran comienzo de campeonato. El domingo 20 de noviembre ppdo., cayó frente a Deportivo Español, en el "duelo de colectividades", resultado que le significó su segunda derrota consecutiva.

Sin embargo, esto no es muy preocupante, porque como todo hecho tiene explicación, relacionada al desarrollo del juego.

Todo empezó con un equipo local queriendo asumir el rol de protagonista, manejando el balón con un fútbol atildado, pero que en los primeros minutos carecía de profundidad. En ese lapso, Armenio luchaba en todos los sectores, pero era sólo fervor, por lo que el encuentro favorecía a Español, que buscaba nuevas variantes ofensivas. Iba por el medio y chocaba insistentemente con Kuchen y Gardarian, quizás los más firmes en Armenio. Intentaba por intermedio de sus punteros y fallaba nuevamente ante la marca de los laterales visitantes.

Hasta ahí no había problemas para Armenio, pero no tenía la pelota, porque en la mitad del terreno nadie la recuperaba y tampoco existía un importante peso en el ataque. Allí estaba sólo Maciel, quien a pesar de su esfuerzo, no lograba inquietar demasiado a la zaga españolista. Para corregir esta situación, más de una vez se adelantaron Gándaras y Villarreal, para suplir la función de Catalán, muy perdido en campo adversario. Entonces, advirtiendo el panorama despertó Español, cambió de táctica, y partiendo de un predominio en el sector central, se convirtió en neto dominador, ya no con avances frontales, sino abriendo hacia los costados, para las constantes subidas de Batista y Zanetti. Y así fue llegando repetidas veces hasta el arco de Sarmiento, pero infructuosamente durante los primeros 45 minutos.

Pero "tanto va el cántaro a la fuente", dice un conocido refrán perfectamente aplicable en esta ocasión, que finalmente llega a su objetivo, en este caso el gol, por mediación de un centro capitalizado con acierto por Caviglia, casi en el área chica, cuando promediaba la segunda etapa y parecía que el empate pese a toda circunstancia estaba decretado. Después Armenio se desesperó, quiso igualar de cualquier manera, y en su desesperación pudo provocar una diferencia todavía más amplia, ya que sobre el final, Deportivo Español dispuso algunas chances de contragolpe.

Pero ganó solamente uno a cero, aunque plenamente justo, porque fue Español quien arriesgó y bregó por la victoria.

Próximos cotejos: el 23 del corriente, v. Vélez, partido postergado durante la semana pasada por mal tiempo, y domingo 27, v. Argentinos Juniors, ambos en cancha de Platense.

Apostillas: Se encontraba en las plateas de Deportivo Español, como un hincha más, el siempre recordado ex arquero y director técnico del Deportivo Armenio, el señor Alberto Parsechian, quien al término del encuentro se expresaba así con respecto al equipo: **Pienso que se jugó bien y no se mereció perder. A Armenio lo veo mejor que el año pasado, tiene más plantel; por eso creo que no hay que pensar en el descenso ya que se puede aspirar a más".**

Daniel R. Der Avedissian

EL PROFESIONAL LOS RECETA BARTAMIAN LOS DISEÑA SU HIJO LOS PREFIERE LINEA PIE/RECTOR DE ORTOPEDIA BARTAMIAN

CALZADO CORRECTIVO A PRUEBA DE CHICOS: CALIDAD Y DISEÑO

Calzado Correctivo

Calzado Deportivo

PLANTILLAS CORRECTORAS

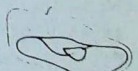

Ortopedia Bartamian tambien las pone a sus pies.

ARTICULOS DE ORTOPEDIA EN GENERAL

Descuentos desde el **30%** a Obras Sociales.
Consulte con su Obra Social sobre otros beneficios.

ORTOPEDIA OB
Bartamian
Av. Belgrano 1699 Tel. 45-5213 Bs. As.
Av. 7 N° 1134 Tel. 3-4935 La Plata

COCINA

Isabel Tchalian

Un menú de verduras y pescado

BUDIN DE ESPINACAS

PREPARACION:

Cocinar un kilo de espinacas, exprimirlas y pasarlas por la máquina. Batir, muy bien batidos, cinco huevos, agregarles una taza de leche, una cucharadita de jugo de cebollas, 100 grs. de manteca derretida, 2 cucharadas de vinagre, sal, pimienta, una cucharadita de azúcar, 4 cucharadas de queso rallado; incorporarle las espinacas y mezclar muy bien.

Enmantecar un molde alargado y volcar en él la preparación.

Colocar el molde en una asadera; cubrir con agua hirviendo hasta la mitad de la asadera y poner en horno muy caliente para que no se separen las espinacas de la crema.

Una vez a punto, desmoldar y cubrir con tajadas de jamón cocido.

Cubrir con la salsa cuya preparación se indica a continuación, y servir enseguida.

Salsa: Freir en manteca una cebollita picada fina, agregarle dos cucharadas de harina, un cucharón de caldo, un vaso de vino blanco seco, una cucharadita de extracto de carne, sal, pimienta y nuez moscada, cuidando que no quede muy espesa.

LENGUADO A LA CREMA
(6 PORCIONES)

INGREDIENTES:

6 filetes de lenguado - 200 grs. de crema de leche - sal - pimienta - 1 copa de vino blanco - 1 cucharadita de fécula de maíz - 2 zanahorias - 4 cebollitas de verdeo - 2 troncos de apio - 200 grs. de camarones.

PREPARACION:

Poner en la licuadora las zanahorias peladas y cortadas en cubos, los troncos de apio picados, la cebolla de verdeo, la crema, el vino blanco, la sal, la pimienta y la fécula de maíz. Licuar muy bien todo.

Salpimentar el pescado y acomodarlo en una fuente enmantecada, cubrir con la crema licuada y distribuir algunos camarones pelados.

Hornear durante 35 minutos. Retirar y servir.

Periódico Armenio "SARDARABAD" de la ASOCIACION CULTURAL TEKEYAN

Redacción y Administración
Cnel. Niceto Vega 4779
1414 - CAPITAL FEDERAL
T.E. 771-2520
Horario de atención: *Lun. a Vier. de 10.00 a 19.00 hs.*

Registro Nac. de la Propiedad Intelectual N° 119941
Director
MIHRAN SARAFIAN

Corresponsalía, receptoria de avisos y suscriptores en
BRASIL
Sr. Hrair Stepan Chahinian
Av. Coxingui 191 - AP. 84
CEP. 0579 - Sao Paulo - SP - Brasil
URUGUAY
Dr. Pedro Tanielian
Benito Blanco 675 AP. 201
T.E. 70-3114 Montevideo

cash

Sociedad Anónima de Cambio y Turismo
E.V. y T. 431/79
Agente Extra-Bursátil N° 530
Excursiones Nacionales e Internacionales *Cruceros al Caribe*
Precios Especiales para Viajes a Erevan
(Descuentos a grupos estudiantiles)

Lidia Guezikaraian de Martínez
Directora de Ventas

Cataratas: *excursión 6 días y 3 noches, en bus A 1.190*
Bariloche: *10 días y 7 noches, en bus, desde A 1.990*

Buenos Aires: Sarmiento 2232- Tel. 47-2091/3944/6714/7106 - 48-6826
Mendoza: San Martín 1173 - Tel. 248013-249733
San Juan: Rivadavia y Tucumán - Tel. 223450-222020

IATA 20588857